
**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY SULIKÓW
(FAZA PROJEKTU - WYŁOŻENIE DO PUBLICZNEGO WGLĄDU)**

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr/2022
Rady Gminy Sulików
z dnia.....2022 r.

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWY FORMALNO – PRAWNE

1.2. CEL I ZAKRES STUDIUM

1.3. PIŚMIENNICTWO I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

2. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ ORAZ SPOSÓB ZAGOSPODAROWANIA

2.2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA UWARUNKOWAŃ PRZYRODNICZYCH, STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA

2.2.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO – GEOGRAFICZNE

2.2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA

2.2.3. RZEŻBA TERENU

2.2.4. WARUNKI KLIMATYCZNE

2.2.5. WARUNKI WODNE

2.2.5.1. WODY POWIERZCHNIOWE

2.2.5.2. WODY PODZIEMNE

2.2.6. GLEBY

2.2.7. SZATA ROŚLINNA

2.2.7.1. LASY

2.2.7.2. ŚWIAT ROŚLIN

2.2.8. SIEDLISKA PRZYRODNICZE

2.2.9. ŚWIAT ZWIERZĄT

2.2.10. OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ

2.2.11. TERENY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

2.2.12. ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH

2.2.12.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

2.2.12.2. TERENY I OBSZARY GÓRNICZE

2.2.13. KRAJOBRAZ NATURALNY

2.2.14. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

2.2.15. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

2.2.16. STAN ŚRODOWISKA

2.3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

2.3.1. STAN PRAWNY GRUNTÓW

2.3.1.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

2.3.1.2. STRUKTURA WŁASNOŚCI I WŁADANIA

2.3.2. SIEĆ OSADNICZA

2.3.3. DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI ORAZ DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

2.3.4. ZAGOSPODAROWANIE ROLNICZE

2.3.5. ZAGOSPODAROWANIE LEŚNE

2.3.6. ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNO - REKREACYJNE

2.3.7. SYSTEM KOMUNIKACJI

2.3.8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.3.8.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

2.3.8.2. GOSPODARKA ODPADAMI

2.3.8.3. ELEKTROENERGETYKA

2.3.8.4. ENERGIA WIATROWA

2.3.8.5. SIEĆ GAZOWA

2.3.8.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

2.4. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

2.4.1. DEMOGRAFIA

2.4.2. OSADNICTWO

2.4.3. MIESZKALNICTWO

2.4.4. RYNEK PRACY

2.4.5. GOSPODARKA

- 2.4.6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
 - 2.4.6.1. ADMINISTRACJA, ŁĄCZNOŚĆ I KOMUNIKACJA
 - 2.4.6.2. OŚWIATA I WYCHOWANIE
 - 2.4.6.3. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA
 - 2.4.6.4. KULTURA
 - 2.4.6.5. SPORT I REKREACJA
- 2.4.7. ZAGROŻENIA ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I MIENIA
- 2.5. **POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY**
- 2.6. **ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH ORAZ WYNIKAJĄCE Z KIERUNKÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO**
- 2.7. **POTRZEBY i MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ORAZ SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY ZWIĄZANE Z LOKALIZACJĄ NOWEJ ZABUDOWY**
- 2.8. **BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ**
 - 2.8.1. MAKSYMALNE W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ
 - 2.8.2. CHŁONNOŚĆ POŁOŻONYCH NA TERENIE GMINY OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ
 - 2.8.3. CHŁONNOŚĆ POŁOŻONYCH NA TERENIE GMINY OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ, INNYCH NIŻ WYMIENIONYCH W PKT 2.8.2.
 - 2.8.4. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ Z SUMĄ POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY Z PKT 2.8.2. I 2.8.3.
- 3. **KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**
 - 3.1. **KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ**
 - 3.1.1. GŁÓNE CELE ROZWOJU GMINY SULIKÓW
 - 3.1.2. USTALENIA OGÓLNE DLA CAŁEGO OBSZARU GMINY (WYTYCZNE DO PLANÓW MIEJSCOWYCH)
 - 3.1.3. USTALENIA SZCZEGÓLNE DLA JEDNOSTEK FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH
 - 3.1.4. USTALENIA DOTYCZĄCE WSKAŹNIKÓW URBANISTYCZNYCH DLA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH
 - 3.2. **KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW ORAZ OCHRONY PRZYRODY**
 - 3.3. **KIERUNKI OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ**
 - 3.4. **KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ**
 - 3.4.1. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA
 - 3.4.2. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA
 - 3.5. **KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACJI**
 - 3.6. **KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**
 - 3.7. **OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH**
 - 3.8. **OBIEKTY LUB OBSZARY DLA, KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU FILAR OCHRONNY**
 - 3.9. **OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREFY OCHRONNE**
 - 3.10. **OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI**
 - 3.11. **GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH**
 - 3.12. **OBSZARY ROZMIESZCZENIA URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW**
 - 3.13. **OBSZARY WSKAZANE DO OPRACOWANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**
 - 3.14. **OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI**
 - 3.15. **OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 m²**
 - 3.16. **OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ**
 - 3.17. **ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH I LOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH**
- 4. **SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM**
- 5. **UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ**

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWY FORMALNO – PRAWNE

Podstawą do opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików” jest Uchwała nr XIV/112/20 Rady Gminy Sulików z dnia 26 lutego 2020 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików.

Podstawę prawną do opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2021 roku, poz. 741 ze zm.).

1.2. CEL I ZAKRES STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym dokumentem planistycznym, który określa główne kierunki polityki przestrzennej gminy oraz stanowi podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie posiada statusu prawa miejscowego, jednakże jest dokumentem wiążącym władze gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium sporządza się dla całego obszaru gminy, uwzględniając przy tym m. in. zasady zapisane w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy.

Zakres studium został określony w art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2021 roku, poz. 741 ze zm.) oraz w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 roku, nr 118, poz. 1233).

1.3. PIŚMIENNICTWO I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików przyjęte uchwałą nr XXI/136/2000 rady gminy Sulików z dnia 27 maja 2000 r., zmienione uchwałą nr XX/151/08 Rady Gminy Sulików z dnia 25 czerwca 2008 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików, Kłodzko 2020 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Sulików - uchwała nr XXXI/197/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Bierna - uchwała nr XXXI/198/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Mała Wieś Dolna - uchwała nr XXXI/199/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Mała Wieś Górna - uchwała nr XXXI/200/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Miedziana - uchwała nr XXXI/201/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Mikułowa - uchwała nr XXXI/202/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Radzimów - uchwała nr XXXI/203/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Skrzydlice - uchwała nr XXXI/204/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Stary Zawidów - uchwała nr XXXI/205/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Studniska Dolne - uchwała nr XXXI/206/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Studniska Górne - uchwała nr XXXI/207/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Wielichów - uchwała nr XXXI/208/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Wilka - uchwała nr XXXI/209/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Wrociszów Dolny - uchwała nr XXXI/210/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Wrociszów Górny - uchwała nr XXXI/211/2001 z dnia 29 maja 2001 roku;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębów Bierna, Miedziana, Radzimów, Skrzydlice, Stary Zawidów, Studniska Dolne, Studniska Górne, Wielichów - uchwała nr XX/152/08 z dnia 25 czerwca 2008 roku;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu parków wiatrowych Koźmin w części władztwa planistycznego gminy Sulików (obręb geodezyjny: Mała Wieś Dolna i Sulików) - uchwała nr XXVI/210/2009 z dnia 28 stycznia 2009 roku;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla parku wiatrowego Sulików (obręb geodezyjny: Sulików, Mikułowa, Studniska Dolne, Studniska Górne, Wrociszów Dolny, Wrociszów Górny, Mała Wieś Górna) - uchwała nr VII/52/15 z dnia 22 kwietnia 2015 roku;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębu Mikułowa - uchwała nr XII/100/15 z dnia 30 listopada 2015 roku;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębu Mała Wieś Dolna - uchwała nr XVI/131/16 z dnia 29 marca 2016 roku;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji inwestycji celu publicznego, jaką jest dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV Mikułowa – Czarna w Gminie Sulików - uchwała nr XXXVII/299/18 z dnia 28 marca 2018 roku;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębu Sulików - uchwała nr XXXVIII/308/18 z dnia 25 kwietnia 2018 roku;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu parków wiatrowych Koźmin w części władztwa planistycznego gminy Sulików (obręb geodezyjny: mała Wieś Dolna i Sulików);
- Strategia Rozwoju Gminy Sulików na lata 2015-2025, Uchwała nr XI/82/15 Rady Gminy Sulików z dnia 28 października 2015 r.;
- Plan urządzeniowo – rolny dla gminy Sulików, Uchwała nr XLII/280/06 Rady Gminy Sulików z dnia 27 października 2006 roku;
- Raport o stanie gminy Sulików 2020;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021-2024, Uchwała nr XXVI/234/17 Rady Gminy Sulików z dnia 22 marca 2017 r.;
- Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Sulików, Zarządzenie nr II.299.2017 Wójta Gminy Sulików z dnia 19 lipca 2017 r. w sprawie założenia Gminnej Ewidencji zabytków Gminy Sulików;
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002r.;
- Świerkosz K., Liberacka H., Łysiak M., Zajac K., Obszary Natura 2000 na Dolnym Śląsku, Wrocław, 2012 r..

2. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ ORAZ SPOSÓB ZAGOSPODAROWANIA

Gmina Sulików zlokalizowana jest przy południowo - zachodniej granicy Polski, sąsiadując z Czechami, w województwie dolnośląskim, w powiecie zgorzeleckim. Gmina sąsiaduje z gminą miejską Zawidów, gminą wiejską Zgorzelec (powiat zgorzelecki) oraz z gminami wiejskimi Platerówka i Siekierczyn (powiat lubański). Gmina Sulików położona jest od przejścia granicznego z Czechami w Zawidowie w odległości około 8 km oraz od przejść granicznych z Niemcami w Zgorzelcu około 7 km oraz około 5 km w Jędrzychowicach. Odległość z gminy Sulików do Wrocławia wynosi około 160 km, Pragi około 140 km, Berlina około 286 km oraz Warszawy około 505 km.

Gmina Sulików zajmuje około 95 km². W skład gminy Sulików wchodzi 15 obrębów geodezyjnych i 16 sołectw: Bierna, Mała Wieś Dolna, Mała Wieś Górna, Miedziana, Mikułowa, Radzimów Dolny, Radzimów Górny, Skrzydlice, Stary Zawidów, Studniska Dolne, Studniska Górne, Sulików, Wilka, Wilka Bory, Wrociszów Dolny oraz Wrociszów Górny. Według stanu na 2019 rok gminę zamieszkiwało 6012 osób, co stanowiło około 7% ludności powiatu.

Gmina Sulików jest gminą typowo rolniczą, gdzie największy udział w strukturze użytkowania gruntów stanowią użytki rolne (około 71%) oraz lasy i zadrzewienia (około 13%).

Strukturę funkcjonalno - przestrzenną gminy tworzą historycznie ukształtowane układy zabudowy ruralistycznej z centralnie zlokalizowaną wsią Sulików posiadającą cechy osiedla miejskiego (w przeszłości Sulików posiadał prawa miejskie). Początki Sulikowa sięgają wczesnego średniowiecza. Sulików był lokowany w 1268 roku na prawie magdebursko – zgorzeleckim.

Przez teren gminy Sulików przebiegają dwie drogi wojewódzkie nr 355 (Koźmin- Zawidów - granica państwa) oraz nr 357 (granica państwa – Radomierzyce – Lubań – Nowogrodziec – Zebrzydowa – Osiecznica). Pozostały układ komunikacyjny tworzą drogi powiatowe i gminne.

2.2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA UWARUNKOWAŃ PRZYRODNICZYCH, STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA

2.2.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO – GEOGRAFICZNE

Według systemu regionalizacji fizycznogeograficznej w układzie dziesiętnym [Kondracki J.] gmina Sulików należy do:

- megaregionu: Pozaalpejska Europa Środkowa (3),
- prowincji: Masyw Czeski (33),
- podprowincji: Sudety i Przedgórze Sudeckie (332),
- makroregion: Przedgórze Zachodniosudeckie(332.2)
- mezoregion: Pogórze Izerskie (332.26)¹.

2.2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA

Na terenie gminy Sulików przeważają utwory zlodowacenia Odry, są to w przeważającej większości piaski i żwiry wodnolodowcowe. Odstaniają się one na powierzchni, bądź zalegają pod glinami zwałowymi. Występują one na osadach neogenu, glinach zwałowych lub bezpośrednio na krystalicznym podłożu, osiągając miąższości od kilku do kilkunastu metrów. Piaski są przeławiczone lub zazębiają się lateralnie ze żwirami. Są to skały średnio i drobnoziarniste zbudowane w prawie 95% z kwarcu. Żwiry zbudowane są głównie z kwarcu (od 65 do 95%), w znacznie mniejszych i zmiennych ilościach występują w nich krzemienie, granitoidy, skały skandynawskie, lidyty, bazalty, piaskowce,

szarogłazy i hornfelsy. Warstwy osadów wodnolodowcowych charakteryzują się różną miąższością od kilku cm do prawie 1,5 metra.

Na piaskach i żwirach wodnolodowcowych zalegają gliny zwałowe. Miąższość glin zwałowych nie przekracza 10 metrów. Gliny te występują w jednym poziomie na obszarze gminy Sulików. Barwa glin jest zmienna: dominuje barwa szara, ale też często jest brunatna, jasnoszara, ciemnopopielata i żółtoszara. Przeważnie są to gliny piaszczyste, często wapnista, z eratykami i pseudoeratykami oraz z wkładkami piasków i żwirów. Gliny są przemieszane chaotycznie z piaskami kwarcowymi i żwirami.

Na obszarze gminy licznie występują ropy z węglem brunatnym w nieckach neogeńskich w formie soczewek i wkładek. Osady te wypełniają częściowo obniżenia tektoniczne, lokalnie osiągają znaczne miąższości, nawet do 75 m. Jednak, średnia ich miąższość wynosi kilkadziesiąt metrów. Ropy są zróżnicowane pod względem barwy. Ropy brunatne pojawiają się głównie w spągu i stropie węgla brunatnego i zawierają dużo pigmentu węglowego i okruchów lignitu. Węgiel brunatny występuje w postaci soczew i pokładów o miąższości od kilku cm do kilku, a czasem nawet kilkunastu metrów. Lokalnie w ropy i piaskach zaznacza się domieszka kaolinitu.

W dolinach rzek występują piaski, żwiry i namuły rzeczne. Wypełniają one odcinki den dolin rzecznych i potoków. Są one zbudowane z piasków z wkładkami żwirów i mułków barwy szarej, ciemnoszarej, szaroniebieskiej, brunatnej, a miejscami czarnej na wskutek obecności zwęglonych resztek roślinnych. Piaski są różnoziarniste ząbające i przeławicające się ze żwirami. Miąższość ich na ogół nie przekracza kilkunastu metrów.

W rejonie Mikułowej na terenach pól deflacyjnych występują kompleksy glin pyłowych lessopodobnych. Utwory te tworzą paraboliczne pagórki i wały, przeważnie o kilku metrowej wysokości. Niekiedy budują one niewielkie pagórki na terenach spłaszczonych. Te jasnoszare lub jasnożółte utwory są bardzo drobnoziarniste, prawie pelityczne, ze smużkami drobnoziarnistych piasków oraz z niewyraźnymi śladami poziomego warstwowania.

Lokalnie w okolicy Sulikowa, Małej Wsi Górnej i Radzimowa występują bazalty w formie kominów. Słupy bazaltowe o średnicy ok. 2m w większości odsłonięć są ustawione prawie pionowo. Występują tu bazalty alkaliczne i subalkaliczne o zróżnicowanym składzie. Są to skały o dużej twardości, prawie czarne i o dobrej oddzielności słupowej. Główne minerały to plagioklasy, oliwiny, pirokseny, chloryty, magnetyty i kwarcyty.

Miejscami występują utwory wykształcone w postaci:

- namułów zagłębień bezodpływowych (występują w obniżeniach dolinnych rzek i potoków. Są to piaski mułkowate i mułki piaszczyste z domieszką części humusowych, barwy ciemnoszarej, o miąższości poniżej 1 m.
- piasków i żwirów deluwialnych - występują głównie na zboczach wzniesień. Są to zazwyczaj piaski z domieszką glin, rzadko są to gliny piaszczyste. Barwa tych utworów jest zmienna: jasnożółta, szara, brunatno-szara i brunatna. Miąższość ich wynosi około 1–2 m, zwiększając się u podnóży stoków. Czasem występują one na piaskach i żwirach wodnolodowcowych.
- piasków mułków i ropy kemów osadziły się w czasie deglacjacji lądolodu między dolinami, gdzie osadziły się piaski gruboziarniste z wkładkami żwirów okmiańskiego wału kemowego. Osady te osiągają miejscami 50 m grubości.
- piasków i żwirów - są to piaski kwarcowe o różnym uziarnieniu i skąym spoiwie ilastym. Tworzą one na ogół wkładki wśród serii ilastej. Piaski są drobno- i średnioziarniste i zawierają smugi i soczewy drobnookruchowych żwirów kwarcowych, z domieszką innych składników. Miąższość ich nie przekracza 20–30 m. Miąższość żwirów dochodzi do 10 m.²

2.2.3. RZEŻBA TERENU

Najbardziej urozmaiconą rzeźbą terenu i najwyższymi wysokościami względnymi charakteryzują się Wzgórza Zalipiańskie obejmujące południowoschodnią część gminy Sulików (Miedziana, Bierna, Radzimów Górny). Najwyższym szczytem wznoszącym się na wysokości ponad 400 m n.p.m. jest szczyt Wyszyny leżącej na granicy z gm. Platerówka. Drugim co do wysokości szczytem jest sięgająca 385 m n.p.m. Góra Piekielna. Kulminacje mają kształt kopulasty i wysokość względną od około 15 do 50 m. Wzgórza rozcięte są doliną Czerwonej Wody i jej dopływów. Kształt dolin uzależniony jest od materiału z jakiego zbudowane jest podłoże. Spotyka się doliny wciosowe z wysokimi skarpami oraz płaskie doliny nieckowate. Kształt doliny zmienia się na różnych jej odcinkach.

Największa część gminy Sulików (centralna i północno-wschodnia) położona jest na Wysoczyźnie Siekierczyńskiej. Charakteryzuje się ona występowaniem rozległych lekko sfalowane powierzchnie o spadkach do 5%. Dodatkowo rzeźba terenu urozmaiconą jest przez lokalnie występujące pagóry (na ogół bazaltowe) o kopulastych kształtach. Największy z nich zwany Góra Ognista o wysokości względnej około 70 m został przekształcony antropogenicznie w wyniku prowadzenia działalności związanej z eksploatacją bazaltu. Wysoczyzna porozcinana jest malowniczymi wciosowymi dolinkami Lipy, Czerwonej Wody i Płonki. Doliny te posiadają krawędzie o wysokościach dochodzących do kilkunastu metrów. Pozostałe dolinki mają na ogół kształt nieckowaty, na pewnych tylko odcinkach przybierając kształt wciosowy.

Obniżenie Zawidowa to zapadlisko tektoniczne obejmujące południowo-zachodnią część gminy Sulików. Całe Obniżenie jest łagodnie pochylone ku zachodowi. Główną doliną tej jednostki fizycznogeograficznej jest dolina Witki, szeroka, podmokła, wykorzystana w dużej mierze przez jezioro zaporowe, którego lustro znajduje się poniżej 210 m n.p.m. Mniejsze dolinki, np. Kociego Potoku, mają wyraźny, choć nieckowaty kształt i są na ogół podmokłe. W ujściu jednej z dolinek do doliny Witki powstał duży kompleks stawów hodowlanych.

Północno-zachodnia część gminy Sulików położona jest na terenie Równiny Zgorzeleckiej. Jest to najniższej położona spośród wymienionych jednostka fizycznogeograficzna, wysokość względna waha się od 200 do 230 m n.p.m. Wysokość większa występuje lokalnie, tylko w rejonie Góry Pop, której szczyt sięga 242 m n.p.m. Równina porozcinana jest siecią szerokich, nieckowatych dolinek. Największą z nich jest dolina Czerwonej Wody i Lipy - do 700 m szerokości. Licznie występują tu zagłębienia bezodpływowe, często wykorzystywane jako niewielkie stawy hodowlane.

Podsumowując obszar gminy Sulików pod względem rzeźby terenu można określić jako lekko falisty, pochyły i otwarty na północ.

2.2.4. WARUNKI KLIMATYCZNE

Klimat gminy Sulików jest pod wpływem astrefowego klimatu górskiego. Średnia temperatura w roku wynosi około 8 stopni Celsjusza, zimą spada poniżej 10 stopni Celsjusza, a latem wzrasta do 18 stopni Celsjusza. Zima trwa 50-60 dni, a lato 85-90 dni. Okres wegetacyjny jest dość długi – powyżej 225 dni. Roczne sumy opadów rosną wraz ze wzrostem wysokości terenu, utrzymując się w granicach 610-620 mm. Region ten jest mniej słoneczny od wrocławskiego (1400-1450 godzin ze słońcem w roku). Przeważają wiatry z kierunków zachodnich i północno-zachodnich, które powodują małą amplitudę temperatur, łagodne zimy oraz dość dużą ilość opadów, z maksimum w okresie letnim.

Ciekawym zjawiskiem są występujące w Sudetach i na ich przedpolu wiatry fenowe. Niosą one suche i ciepłe masy powietrza, osiągając w górach duże prędkości i swym zasięgiem oddziałując na znaczącą część Niziny Śląskiej. W okresie występowania fenu można zaobserwować wyraźny wzrost temperatury przy jednoczesnym silnym suchym wietrze z południa. Feny często są bezpośrednią przyczyną gwałtownego topnienia śniegu.

2.2.5. WARUNKI WODNE

2.2.5.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar gminy należy do zlewni Nysy Łużyckiej. Największymi ciekami są dwa dopływy Nysy Łużyckiej: Witka i Czerwona Woda. Witka płynąca wzdłuż granicy państwowej oraz wzdłuż południowo-zachodniej części gminy wpada do sztucznego jeziora zaporowego Niedów. Największym dopływem Witki na terenie gminy jest płynący przez Zawidów Koci Potok. Czerwona Woda bierze swój początek w Czechach, przez które płynie na długości 2,7 km. Płynie w kierunku północnym, następnie skręca ku zachodowi tworząc przełomy w rejonie Sulikowa, następnie skręca. Największym dopływem Czerwonej Wody jest Lipa zwana Włosienicą. Pozostałe cieki prowadzą niewielkie ilości wód.

Na terenie gminy występują również niewielkie zbiorniki wodne. Są to zalane dna wyrobisk poeksploatacyjnych lub sztucznie utworzone stawy hodowlane znajduje się w okolicach zbiornika Niedów.

2.2.5.2. WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy Sulików nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Wody gruntowe występują w piaskach i żwirach rzecznych na głębokości od kilkudziesięciu centymetrów do około 1,5 m (posiadają zwierciadło swobodne, poziom wahań uzależniony jest od stanu wód w ciekach). Wody w utworach wodnolodowcowych tworzą podobnie jak wody w aluwiach rzecznych ciągły horyzont. Głębokość ich występowania jest większa - od około 1,5 m w rejonach przydoliny do ponad 5 m na obszarach wyżej położonych. Miejscami na wody wywierane jest ciśnienie przez trudno przepuszczalne utwory w stropie. Woda w glinach deluwialnych występuje w postaci sączeń stwierdzanych na ogół lokalnie na głębokości 1,3 - 1,6 m. Wody w szczelinach skał twardych mają charakter wód szczelinowych, a głębokość ich występowania jest bardzo zmienna. W rejonie Sulikowa występują na głębokości 7-14 m p. p t. Większość ujęć wód podziemnych jest zasilana wodami czwartorzędowymi.

2.2.6. GLEBY

Zgodnie z mapą Gleby Polski wg. Wicika, na terenie gminy Sulików występują lessy i inne utwory pyłowe. Pod względem typów genetycznych gleb występują tu gleby płowe, brunatne wylugowane oraz opadowo-glejowe. O właściwościach fizycznych i chemicznych, a także wartości użytkowej decydują głównie cechy skały macierzystej. Gleby płowe wykształcone na lessach charakteryzują się znacznym zakwaszeniem w górnej części profilu glebowego. W dolnej zaś – obojętne albo słabo alkaliczne, węglanowe. Gleby płowe krajobrazów lessowych występują w kompleksach z glebami brunatnymi i na powierzchniach o umiarkowanym stopniu zagrożenia erozyjnego są zaliczane do gleb pszennych dobrych.

Trwałe użytki zielone występują na terenie gminy Sulików w dolinach cieków i zagłębieniach bezodpływowych, gdzie występują mady i mursze. Zdecydowanie przeważają użytki zielone zaliczone do kompleksu średnich użytków zielonych o nie w pełni uregulowanych stosunkach wodnych. Użytki zielone kompleksu użytków zielonych słabych i bardzo słabych występują na zbyt wilgotnych glebach i są okresowo podtapiane.

2.2.7. SZATA ROŚLINNA

2.2.7.1. LASY

Gmina Sulików położona jest w V Krainie Śląskiej, w dzielnicy Przedgórze Sudeckiego. Według „Mapy potencjalnej roślinności naturalnej Polski” na przeważającym obszarze gminy rodzimym lasem są grądy środkowoeuropejskie (odmiana śląsko-wielkopolska, forma podgórska, seria uboga), natomiast w dolinie Czerwonej Wody i rejonie Wrociszowa górnego są to grądy serii żyźnej. W sąsiedztwie potoków występują niżowe łęgowe lasy wiązowo-dębowe siedlisk wodno gruntowych oraz podgórskie przy strumykowe łągi jesionowe.

Na obszarze gminy brak dużych, zwartych kompleksów leśnych. W 2018 roku wskaźnik lesistości gminy wynosił 15,6 %. Największym obszarem leśnym w gminie jest Miedziański Las (pow. około 4 km²). Do mniejszych obszarów leśnych należą tzw. Leśne Stawiska między granicą gminy i Studniskami Dolnymi i Górnymi, dwa lasy w okolicach Mikułowej, kompleks koło Wrociszowa Górnego, Lubański Lasek koło Zawidowa oraz część kompleksu leżącego między Bierną, Miedzianą a Platerówką.

2.2.7.2. ŚWIAT ROŚLIN

Gmina Sulików należy do obszarów o małej bioróżnorodności siedlisk przyrodniczych oraz niskim stanie zachowania flory roślin naczyniowych. Jest to obszar rolniczy o silnie przekształconej szacie roślinnej, stosunkowo niskim stopniu zalesienia oraz niewielkim zróżnicowaniu siedlisk.

W 2011 roku roślinność gminy Sulików była badana przez Towarzystwo Ochrony Przyrody i Krajobrazu TOPiK. Podczas prac inwentaryzacyjnych zidentyfikowano 22 gatunki roślin naczyniowych objętych ochroną ścisłą i częściową. Należą do nich: barwinek pospolity (*Vinca minor*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), centuria pospolita (*Centaurium erythraea*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus – avis*), grążel żółty (*Nuphar lutea*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*), kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*), konwalia majowa (*Convallaria majalis*), kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kruszyna pospolita (*Frangula alnus*), kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), listera jajowata (*Listera ovata*), marzanka wonna (*Galium odoratum*), nadwodnik trójpręcikowy (*Elatine triandra*), paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*), pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*), płwacz zwyczajny (*Utricularia vulgaris*), podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*), porzeczka czarna (*Ribes nigrum*), śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*). Gatunkiem, który w skali całego kraju należy do roślin zagrożonych wyginięciem, jest nadwodnik trójpręcikowy (*Elatine triandra*) uwzględniony w "Polskiej Czerwonej Księdze Roślin" (Kaźmierczakowa & Zarzycki 2001). Spośród gatunków chronionych z „Czerwonej listy roślin zagrożonych Dolnego Śląska” (Kački et al. 2003) stwierdzono 5 gatunków: arcydzięgiel litwor (*Angelica archangelica*) (niepewny), podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus – avis*), kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*) i śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*).

Na terenie gminy Sulików stwierdzono również występowanie roślin niechronionych lecz ujętych w „Czerwonej liście roślin zagrożonych Dolnego Śląska”, które należą do gatunków roślin namulkowych, a są to: namulnik brzegowy (*Limosella aquatica*), zamokrzyca ryżowa (*Leersia oryzoides*), ponikło jajowate (*Eleocharis ovata*) oraz turzyca ciborowata (*Carex bohémica*). Flora namulisk jest obecna we wschodniej i północnej strefie Jeziora Niedowskiego (Zbiornika Witka) w południowej części gminy Sulików. Jej zachowanie jest zależne od sterowania poziomami piętrzenia wody w tym zbiorniku (korzystne jest niewielkie spuszczenie wody u schyłku lata). Na szczególne podkreślenie zasługuje liczne występowanie namulnika brzegowego (*Limosella aquatica*). Populacja namulnika brzegowego (*Limosella aquatica*) w gminie Sulików należy do najbardziej liczących się w województwie dolnośląskim.

2.2.8. SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Gmina Sulików zlokalizowana jest w piętrze pogórza, obszarze panowania mieszanych lasów liściastych oraz podgórskich borów z udziałem sosny i świerka. W obniżeniach rzek i potoków występowały niegdyś zbiorowiska łągowe charakterystyczne dla obszarów górskich, jednakże ten typ siedliska zanikł jednak prawie całkowicie z uwagi na uregulowanie w początkach wieku prawie wszystkich rzek. Miejsce zbiorowisk łągowych zajęły zbiorowiska zarośli nadrzecznych oraz łąki. Suchsze zbocza dolin i stoki oraz tereny równinne były miejscem występowania lasów liściastych, gradów-zbiorowisk leśnych, dla których charakterystyczny jest udział dębu szypułkowego, grabu, klonów, lip, rzadziej świerka i jodły, w podszytcie m.in. leszczyny, w runie konwalii, bluszczu, kopytnika, miodunek, przytulii leśnej, pszeńca gajowego. Na siedliskach bogatszych występowała żyzna buczyna sudecka w formie podgórskiej, różniącej się nieco do formy reglowej, z żywcem dziewięciolistnym, wilczomleczem słodkim, marzanka wonna, trawami kostrzewa leśna i wydmuchrzyca zwyczajna. Miejsca o ubogim i kwaśnym podłożu oraz siedliska wtórnie zdegradowane, zajmują bardziej jednostajne kwaśne buczyny, mimo że centrum ich występowania znajduje się w piętrze regła dolnego. W kwaśnej buczynie górskiej, która jest bardziej rozpowszechniona w Sudetach, niż w Karpatach, gdzieśgdzie domieszkowo występuje świerk oraz obecnie bardzo rzadko spotykana jodła. Podszyt prawie nie występuje, natomiast w trawiasto - mszystym runie w rozproszeniu rosną śmiełek pogięty, kosmatka gajowa, niekiedy borówka czernica, lub niskie paprocie: zacyłka trójkątna i oszczepowata. Strome, kamieniste stoki o bardzo płytkiej warstwie gleby były siedliskiem lasu klonowo-lipowego o bogatym, ziołoroślom runie, złożonym z wysokich bylin. Z wymienionych typów lasu zachowały się na Pogórzu tylko niewielkie enklawy. Naturalne leśne zbiorowiska roślinne zostały prawie zupełnie zastąpione przez tereny uprawne.

W szacie roślinnej Pogórza Izerskiego spotyka się również zbiorowiska roślin naskalnych. Porastają je m. in. szczelinowe paprocie, jak paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare* L. (gatunek chroniony), zanokcice północna, murowa i skalna, z gatunków pospolitszych spotyka się m. in. macierzankę zwyczajną, goździk kartuzek, dzwonki rozpierzchły, pokrzywo listny i jednostronny, poziomki, świetlik łąkowy, rozchodniki ostry i wielki, z traw: rzadziej spotykana perlówka jednokwiatowa, a także stokłosa miękka, z turzyc: blada i pagórkowata. Inne, rzadsze rośliny rosnące w murawach naskalnych to: rojnik pospolity, pięciornik siwy i pagórkowy, gorysz pagórkowy, szczodrzeniec czerniejący, koniczyna kreskowana i inne. W zaroślach porastających często wychodnie skalne notowano różne gatunki róż, jeżyn, a z ciekawszych gatunków irgę zwyczajną i trzmielinę zwyczajną. Niektóre z wychodni bazaltowych znajdują się w kompleksach leśnych. Do interesujących wychodni tego typu należą skałki na stokach neku bazaltowego, jakim jest Góra Ognista koło Sulikowa.

Do najważniejszych obszarów siedliskowych na terenie gminy należą:

- obiekty w dolinie strumienia Czerwona Woda: fragmenty lasów zboczowych i łąk ze stanowiskami roślin lokalnie rzadkich,
- kompleks zbiorników wodnych na północ od Studnisk Górnych,
- roślinność naskalna na zboczach kamieniolomu na północny-wschód od Sulikowa.³

2.2.9. ŚWIAT ZWIERZĄT

BEZKRĘGOWCE

Na obszarze gminy Sulików zarejestrowano liczne bezkręgowce, wśród których znajdują się gatunki zagrożone czy objęte ochroną gatunkową. Można tu wymienić okazałego pajęczaka tygryka paskowanego (*Argiope bruennichi*), licznie reprezentowane biegacze *Carabus* sp., oraz motyle, m.in. pazia królowej (*Papilio machaon*) i mieniaka tęczowca (*Apatura iris*). Do najcenniejszych należą

gatunki zwierząt ważnych dla Wspólnoty Europejskiej i wymagających ścisłej ochrony. Europejską Dyrektywą Siedliskową objęte są następujące gatunki: ważka trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*) oraz motyle – czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*), modraszek telejus (*Phengaris teleius*) i modraszek nausitous (*Phengaris nausithous*). Wszystkie cztery wymienione wyżej gatunki wchodzą do Załącznika II i IV Dyrektywy Siedliskowej.

RYBY

Na obszarze gminy Sulików występują 4 chronione gatunki ryb i minogów: strzebla potokowa (*Phoxinus phoxinus*), śliz pospolity (*Barbatula barbatula*), piskorz (*Misgurnus fossilis*) oraz minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*). Piskorz i minóg strumieniowy mają wysoki status ochronny i umieszczone są w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (piskorz również w Załączniku IV DS).

HERPETOFAUNA

Spośród występujących na terenie gminy 15 gatunków płazów i gadów 1 gatunek, traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), figuruje w Załączniku II i IV Dyrektywy Siedliskowej a 5 gatunków ujętych jest w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej. Są to następujące gatunki: grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), żaba jeziorkowa (*Rana lessonae*), żaba moczarowa (*Rana arvalis*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*). Na uwagę zasługuje populacja rzekotki drzewnej (*Hyla arborea*), która występuje na większości stawów hodowlanych i niewielkich zbiorników wodnych w obrębie gminy (także w sąsiedztwie zabudowań wiejskich). Na stawach pod Studniskami Górnymi, czy w kompleksie stawów koło miejscowości Wilka, stwierdzano po kilkadziesiąt godujących samców. Nierzadka, zwłaszcza w północnej części gminy, jest również grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*), gatunek skryty, trudno wykrywalny. Należy wspomnieć, że na terenie gminy istnieją dogodne warunki jeszcze dla innych gatunków płazów, m.in. dla paskówki (*Bufo calamita*) a w południowej części gminy Sulików również dla salamandry plamistej (*Salamandra salamandra*).

PTAKI

Na terenie gminy stwierdzono występowanie 133 gatunków ptaków lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych. Dyrektywa Ptasia obejmuje 23 gatunki występujące w gminie. Spośród ptaków lęgowych 9 gatunków znajduje się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Ptaki zagrożone lub potencjalnie zagrożone na Śląsku są reprezentowane przez 25 gatunków lęgowych. W roku 2008 - 2009 przeprowadzono na terenie gminy „Analizy przewidywanego wpływu planowanej farmy wiatrowej STUDNISKA na awifaunę obszaru oraz obszarów chronionych”. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono przedstawiono w poniższej tabeli oraz w dalszym opisie.

TABELE NR 1 - LICZBA OSOBNIKÓW POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW ORAZ ZAGĘSZCZENIE NA KM²

gatunki	Nazwa łacińska	ogólna liczba osobników	zagęszczenie n/km ²
potrzyszcz	<i>Emberiza kalandra</i>	8	8
skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	11	11
kos	<i>Turdus merula</i>	4	4
bogatka	<i>Parus major</i>	4	4
śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	1	1
szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	3	3

zięba	Fringilla coelebs	9	9
kapturka	Sylvia atricapilla	4	4
gąsiorek	Lanius collurio	2	2
trznadel	Emberiza citrinella	3	3
pierwiosnek	Phylloscopus collybita	2	2
modraszka	Cyanistes caeruleus	4	4
sójka	Garrulus glandarius	2	2
dzięcioł duży	Dendrocopos major	1	1
sosnówka	Periparus ater	1	1
kopciuszek	Phoenicurus ochruros	1	1
kruk	Corvus corax	1	1
wrona	Corvus cornix	3	3
rudzik	Erithacus rubecula	1	1

Źródło: „Analizy przewidywanego wpływu planowanej farmy wiatrowej STUDNISKA na awifaunę obszaru oraz obszarów chronionych”, 2008 – 2009;

Pozostałe gatunki stwierdzonych ptaków to: cierniówka (*Sylvia communis*), czajka (*Vanellus vanellus*), czarnogłówka (*Poecile montanus*), czubotka (*Lophophanes cristatus*), dymówka (*Hirundo rustica*), dzięcioł zielony (*Picus canus*), dzwonec (*Chloris chloris*), gajówka (*Sylvia borin*), grzywacz (*Columba palumbus*), kawka (*Coloeus monedula*), kowalik (*Sitta europaea*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), kuropatwa (*Perdix perdix*), kwiczoł (*Turdus pilaris*), makolągwa (*Linaria cannabina*), mazurek (*Passer montanus*), oknówka (*Delichon urbicum*), paszkot (*Turdus viscivorus*), pełzacz leśny (*Certhia familiaris*), piecuszek (*Phylloscopus trochilus*), piegża (*Sylvia curruca*), pleszka (*Phoenicurus phoenicurus*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), pliszka żółta (*Motacilla flava*), pokląskwa (*Saxicola rubetra*), przepiórka (*Coturnix coturnix*), pustułka (*Falco tinnunculus*) – 1 para, raniuszek (*Aegithalos caudatus*), sierpówka (*Streptopelia decaocto*), sikora uboga (*Poecile palustris*), słowik rdzawy (*Luscinia megarhynchos*), sroka (*Pica pica*), strzyżyk (*Troglodytes troglodytes*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), świergotek drzewny (*Anthus trivialis*), świergotek łąkowy (*Anthus pratensis*), turkawka (*Streptopelia turtur*), wróbel (*Passer domesticus*).

W trakcie prowadzonego jesienią 2008 r. monitoringu przelotów oraz prowadzonego wiosną monitoringu przelotów stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków: myszołów (*Buteo buteo*), potrzyszcz (*Emberiza kalandra*), zięba (*Fringilla coelebs*), bogatka (*Parus major*), modraszka (*Cyanistes caeruleus*), sroka (*Pica pica*), sójka (*Garrulus glandarius*), kruk (*Corvus corax*), mazurek (*Passer montanus*).

Spośród zaobserwowanych gatunków ptaków 3 zostały wymienione w Załączniku I do Dyrektywy Rady Europy z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (79/409/EWG). Są to: błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, żuraw *Grus grus*, gąsiorek *Lanius collurio*.

Ponadto, obszar został zbadany przez zespół firmy EKO Consulting, który przeprowadził w 2012 r. monitoring awifauny występującej na analizowanym terenie. Wyniki wskazały na występowanie 97 gatunków ptaków, z czego 16 gatunków umieszczonych jest na liście I zał. Dyrektywy Ptasiej. Stwierdzono, że bogactwo ptaków we wszystkich okresach fenologicznych jest średnie i o niskiej liczebności. Spośród 13 stwierdzonych gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG trzy gatunki były lęgowe (jarzębatka, gąsiorek, ortolan); pozostałe stwierdzone gatunki nie związane z obszarem farmy lub skrajnie nielicznie przelatujące ponad terenem.

Najliczniejszymi gatunkami ptaków był: szpak *S. vulgaris*, skowronek *A. arvensis*, grzywacz *C. palumbus* i jerzyk *Apus apus*. Najliczniejszymi gatunkami w okresie jesiennej migracji były: zięba *F. coelebs*, skowronek *A. arvensis*, grzywacz *C. palumbus* i szpak *S. vulgaris*. Liczebność w okresie migracji jesiennej jest porównywalna, lub nieco niższa, z wynikami z innych obszarów krajobrazu rolniczego na terenie woj. dolnośląskiego (dane własne, nie publikowane). Obserwacje dokonane w okresie migracji wiosennej wskazują na przeciętne bogactwo ugrupowania ptaków pod względem liczby stwierdzonych gatunków (56 gatunków). Stwierdzono niską liczbę ptaków szponiastych tj. 61 osobników, należących do 6 gatunków. Stwierdzono cztery gatunki z Listy Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, błotniaka stawowego *Circus aeruginosus* i zbożowego *C. cyaneus*, rybołowa *Pandion haliaetus* oraz kanię rudą *Milvus milvus*.

Z gatunków zimujących łącznie stwierdzono 24 gatunki ptaków. Liczebność łączna wyniosła 752 osobniki stwierdzonych zimą. Najliczniejszym gatunkiem była gęś zbożowa. Stwierdzono zaledwie 25 osobników ptaków szponiastych należących do 2 gatunków – krogulec *Accipiter nisus* i myszołów *Buteo buteo*.

SSAKI

Na terenie gminy Sulików stwierdzono występowanie 24 gatunków ssaków objętych ochroną gatunkową (ściśłą i częściową). Spośród nich 3 gatunki figurują w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (nocek duży *Myotis myotis*, bóbr europejski *Castor fiber* i wydra *Lutra lutra*), zaś 8 gatunków znajduje się w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej. W tej ostatniej grupie znajduje się jedyny żyjący w gminie przedstawiciel popielicowatych oraz 7 gatunków nietoperzy. Są to: orzesznica (*Muscardinus avellanarius*), nocek Natterera (*Myotis nattereri*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), borowiec wielki (*Nyctalus noctula*), gacek brunatny (*Plecotus auritus*). Ponadto na terenie gminy bytuje wiele innych gatunków ssaków, które podlegają ochronie sezonowej w myśl prawa łowieckiego. Można tu wymienić m.in. takie gatunki, jak lis (*Vulpes vulpes*), jenot (*Nyctereutes procyonoides*), tchórz (*Mustela putorius*), kuna leśna (*Martes martes*), kuna domowa (*Martes foina*), borsuk (*Meles meles*), dzik (*Sus stroma*), daniel (*Dama dama*) i sarna (*Capreolus capreolus*).

CHIROPTEROFAUNA

Na terenie gminy Sulików nie znajduje się ostoja siedliskowa, która zostałaby ustanowiona dla ochrony nietoperzy. Na terenie gminy nie występują także kolonie letnie i zimowe nietoperzy. Zgodnie z Inwentaryzacją przyrodniczą gminy Sulików (Fulica – Jankowski Wojciech, Wrocław 1996), na jej terenie stwierdzono występowanie 8 gatunków nietoperzy, z których jeden gatunek figuruje w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (nocek duży *Myotis myotis*), pozostałe siedem gatunków znajduje się w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej.

Gatunki nietoperzy występujące na terenie Gminy Sulików, wymienione ww. inwentaryzacji:

- nocek duży (*Myotis myotis*) - na obrzeżach lasu w okolicach miejscowości Miedziana i Wrociszów Górny,
- nocek Natterera (*Myotis nattereri*) - w pobliżu stawu w miejscowości Studniska Dolne,
- nocek rudy (*Myotis daubentonii*) - na żerowiskach w okolicach zalewu Niedów i na terenie miejscowości Studniska Górne, Studniska Dolne, Mikułowa, Sulików,
- mroczek późny (*Eptesicus serotinus*) - na terenie miejscowości Studniska Górne, Sulików, Radzimów, Miedziane, Stary Zawidów, Wrociszów Górny, oraz w okolicach zalewu Niedów, oraz schronienie nietoperzy tego gatunku w starych zabudowaniach PGR w miejscowości Ksawerów,

- karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*) - na obrzeżach lasów w okolicach miejscowości Miedziane, Studniska, Mikułowa, Wrociszów Górny, oraz w okolicach zalewu Niedów,
- karlik większy (*Pipistrellus nathusii*)- na obrzeżach lasów w okolicach miejscowości Miedziane,
- borowiec wielki (*Nyctalus noctula*) - na przelotach i żerowiskach na trasach: Studniska Górne - Mikułowa, Sulików, Sulików, Radzimów oraz okolicach w Miedzianego na brzegu lasu,
- gacek brunatny (*Plecotus auritus*) - strych kościoła – Miedziane, strych zabudowań PGR – Ksawerów, strych pałacu – Mikułowa, strych kościoła – Studniska Dolne, na terenie wsi Studniska Górne, Miedziane, Mikułowa.

Ponadto, nie należy wykluczać możliwości pojawienia się:

- nocka wąsatka (*Myotis mystacinus*),
- mopka (*Barbastella barbastellus*),
- borowiaczka (*Nyctalus leisleri*),
- nocka Bechsteina (*Myotis bechsteinii*).

2.2.10. OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ

Na podstawie „Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Sulików” (Fulica – Jankowski Wojciech, Wrocław 1996) wyznaczono następujące przyrodniczo cenne ekosystemy:

- stawy i tereny podmokłe przy północnej granicy gminy, na zachód od kolonii Studniska,
- stawy i zalane wyrobiska w obrębie Mikułowa, na północ od torów kolejowych,
- olszynka w Mikułowej, na północ od torów, przy wschodniej granicy gminy,
- dolina rzeki Czerwona Woda na całej długości,
- las w Sulikowie na prawym brzegu Czerwonej Wody, na stoku południowym kopuły bazaltowej (Góry Ognistej),
- stawy na zachód od Sulikowa (stanowisko płazów),
- stawy w sąsiedztwie zalewu Niedów na wschód od torów,
- Miedziański Las - stanowisko m.in. bociana czarnego i daniela.

Wskazuje się do objęcia ochroną w formie pomników przyrody szczególnie wartościowe drzewa wytypowane w inwentaryzacji przyrodniczej gminy:

- w parku w Studniskach Dolnych - dąb szypułkowy, olsza czarna i grab,
- w parku w Mikułowej - 2 dęby szypułkowe,
- buki rosnące w Miedzianej przy kościele,
- dąb szypułkowy w Mikułowej przy drodze, obok boiska,
- dąb szypułkowy przy stacji kolejowej w Mikułowej,
- dąb czerwony przy ośrodku zdrowia w Sulikowie (dz. nr 694/2),
- dąb szypułkowy na skwerze obok posesji Krótka 33 w Sulikowie (dz. nr 477),
- dąb szypułkowy koło trafostacji w Radzimowie,
- robinie akacjowe na działce kościoła w Radzimowie,
- lipa drobnolistna na posesji 152 w Biernej (dz. nr 567),
- dąb czerwony w parku dworskim we Wrociszowie Górnym (dz. nr 86/1).

2.2.11. TERENY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

W rejestrze form ochrony przyrody prowadzonym przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, nie wskazano na terenie gminy Sulików przestrzennych form ochrony przyrody oraz żadnego pomnika przyrody.

2.2.12. ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH

2.2.12.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

W gminie rozpoznane są cztery złoża bazaltów:

- złożo „Sulików” - bazalt stosowany w drogownictwie i kolejnictwie, kat. B + C, zasoby ok. 60 mln ton, złożo o znaczeniu przemysłowym,
- złożo „Góra Borowa” - bazalt dla drogownictwa, karta rejestracyjna z 1959 r. zasoby ok. 430 tys. ton, nieeksploatowane złożo o znaczeniu lokalnym, złożo „Radzimów” - bazalt dla drogownictwa, karta rejestracyjna z 1958 r, zasoby ok. 325 tys. ton, nieeksploatowane złożo o znaczeniu lokalnym;
- złożo „Radzimów” - zasoby ok. 4 mln ton rozpoznane w 1973 r. na zachód i północny zachód od d. wyrobiska, złożo nieeksploatowane o znaczeniu lokalnym, do ewentualnego wykorzystania do produkcji kruszyw łamanych dla budownictwa, drogownictwa i kolejnictwa;
- złożo „Radomierzyce” – złożo węgla brunatnego, kat. C2 o powierzchni 1 670.000 ha, złożo nieeksploatowane.

2.2.12.2. TERENY I OBSZARY GÓRNICZE

Dla złoża „Sulików” Marszałek Województwa Dolnośląskiego decyzją nr 16/2014 wyznaczył teren górniczy „Sulików I” i obszar górniczy „Sulików II” i wydał koncesję nr 5/99 (ważną do dnia 28 stycznia 2049 roku).

2.2.13. KRAJOBRAZ NATURALNY

Gmina Sulików położona jest na obszarze wysoczyzn słabo rozwiniętych (na podstawie typów krajobrazów naturalnych opracowanymi przez Andrzeja Richlinga). Jest to krajobraz lessowo – eolityczny, w którym dominują gleby brunatne i płowe. Na terenie gminy dominują użytki rolne, natomiast lasów i nieużytków pod murawami i krzewami jest bardzo mało. Potencjalną roślinnością w tym krajobrazie są grądy i dąbrowy świetliste. Erozja glebowa jest niewielka. Wody gruntowe zalegają głęboko, natomiast wąwozy oraz doliny rzeczne są najczęściej suche.

2.2.14. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

Dla Powiatu Zgorzeleckiego został opracowany „Plan Operacyjny Ochrony Przed Powodzią Powiatu Zgorzeleckiego”, w którym zostały określone struktury oraz zasady organizacji i działalności w na terenie powiatu w zakresie bezpośredniej ochrony przed powodzią oraz realizacja zadań mających na celu złagodzenie ewentualnych skutków powodzi, przywracanie i odtwarzanie warunków bytowania po powodzi. Na obszarach, które podlegają cyklicznym zagrożeniom powodziowym wyznacza się dwie strefy zagospodarowania: zalewów powodziowych i zagrożenia powodziowego.

Strefa zalewów powodziowych obejmuje obszar istniejącego i projektowanego międzywał, przeznaczony do świadomego, okresowego zalewania wielkimi wodami wszelkiej zabudowy nie związanej z funkcją ochrony przeciwpowodziowej, obsługą żeglugi i energetyki oraz turystyki wodnej oraz stopniową likwidację istniejącej rozproszonej zabudowy mieszkalnej.

Strefa zagrożenia powodziowego obejmuje tereny położone na zewnątrz strefy zalewów powodziowych, w granicach historycznych zalewów powodziowych.

Przepływające przez teren gminy Sulików rzeki w okresie zwiększonego przepływu wód mogą spowodować zagrożenia powodziowe w następujących miejscach:

- rzeka Czerwona Woda w miejscowościach: Radzimów – 12 nieruchomości, Mała Wieś Górna – 2
- nieruchomości, Sulików – 12 nieruchomości, Mała Wieś Dolna – 3 nieruchomości,
- rzeka Włosienica w miejscowości Mikułowa – 2 nieruchomości,
- rzeka Płonka oraz inne potoki nie stanowią zagrożenia dla nieruchomości, ponieważ przepływają przez tereny niezabudowane.

Obserwacje stanu wód płynących były prowadzone przez IMGW tylko na Włosienicy w Mikułowej. Średnie wartości wodowskazów latem i zimą wynoszą 10 - 20 cm. Stan ostrzegawczy wynosi 60 cm, pogotowia 100 cm i alarmu 130 cm. Zagrożenie I-go stopnia występuje przy stanie 130 cm, II-go stopnia przy 180 cm i III-go stopnia przy 215 cm.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na podstawie art. 163 ust. 1 Prawo wodne odpowiada Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz organy administracji rządowej i samorządowej.

W ramach ochrony przeciwpowodziowej na terenie gminy zostały przeprowadzone między innymi następujące inwestycje:

- odbudowa rzeki Czerwona Woda w miejscowości Radzimów Dolny, Radzimów Górny i Bierna,
- odbudowa koryta rzeki Czerwona Woda w miejscowości Bierna i Miedziana.

W latach 2011-2015 Gmina Sulików w współpracy z Gminną Spółką Wodną w Sulikowie wykonała gruntowną konserwację rowów we wsiach: Sulików, Wielichów, Bierna, Miedziana, Mała Wieś Dolna, Stary Zawidów, Skrzydlice.⁴

W granicach gminy Sulików dla doliny rz. Witki w km 0 do 8,500 rzeki (w rejonie zbiornika Niedów) oraz doliny rz. Czerwona Woda w km 0 do 8,000 rzeki (w rejonie ujściowego cieku Studzianka i cieku Włosienica) zostały opracowane mapy zagrożenia powodziowego (MPZ) i mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na podstawie tych map (arkusze M-33-31-C-a-3, M-33-31-C-c-3, M-33-30-D-d-2 i M-33-30-D-d-4), podanych do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie ich w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska w dniu 22 października 2020 r. (art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne) ustalono, iż w granicach administracyjnych gminy Sulików występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%. Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią (na przedmiotowym terenie), na którym obowiązują przepisy odrębne określone w ustawie Prawo wodne są: obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego na terenie gminy Sulików zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodziowego dla cieku Witka (w rejonie jeziora Wilka/ zb. Niedów) oraz dla rz. Czerwona Woda (do km 8,000 rzeki).

2.2.15. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Sulików nie stwierdzono występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

Na terenach o spadkach przekraczających 20% istnieją naturalne predyspozycje do ruchów masowych ziemi oraz powstawania osuwisk.

2.2.16. STAN ŚRODOWISKA

JAKOŚĆ POWIETRZA

Na stan powietrza w Gminie Sulików mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja niezorganizowana.

Stan jakości powietrza kontrolowany jest poprzez pomiary podstawowe zanieczyszczeń powietrza, dla których określone są dopuszczalne lub docelowe poziomy w powietrza. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska funkcjonują punkty i stacje kontrolne. Zgodnie z przeprowadzoną Oceną poziomów substancji w powietrzu, wykonaną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska gmina Sulików została zakwalifikowana do strefy dolnośląskiej (kodPL0204). W ocenie czteroletniej przeprowadzonej w latach 2014 – 2018 największym problemem są zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10 oraz PM2.5. Powyżej poziomu dopuszczalnego w strefie dolnośląskiej kształtowały się również stężenia ozonu (O₃), arsenu (As) oraz benzo(a)pirenu (B(a)P). Wymienione zanieczyszczenia zostały zakwalifikowane do klasy C, dla której wymagane jest prowadzenie odpowiednich działań, mających na celu osiągnięcie odpowiednich poziomów tych substancji w powietrzu. Stężenia pozostałych badanych zanieczyszczeń nie przekraczały wartości dopuszczalnych. W sezonie grzewczym obserwuje się wzrost zanieczyszczenia powietrza (SO₂, NO₂ i pyły), co związane jest z emisją z indywidualnych systemów ogrzewania budynków. Do pozostałych źródeł zanieczyszczeń należą m.in. zanieczyszczenia zorganizowane pochodzące z emitorów punktowych i powierzchniowych, zanieczyszczenia ze środków transportu i komunikacji, zanieczyszczenia z rolnictwa oraz zanieczyszczenia z emisji niezorganizowanej.

TABELA NR 2 - KLASYFIKACJA STREFY DOLNOŚLĄSKIEJ WG RODZAJÓW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA [2016 - 2018 ROK]

NAZWA STREFY/ punkt kontrolny	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń											
	SO ₂	NO ₂	CO	Benzen C ₆ H ₆	Ozon O ₃	Pył PM ₁₀	Pył PM _{2.5}	Ołów Pb	Arsen As	Kadm Cd	Nikiel Ni	B(a)P
Strefa dolnośląska	A	A	A	A	C*	C*	A	A	C*	A	A	C*

*powyżej poziomu docelowego;

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2018 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2019;

KLIMAT AKUSTYCZNY

Podstawowym źródłem hałasu na terenie gminy Sulików jest hałas drogowy. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle. Realizując zadania Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2013–2015, WIOŚ we Wrocławiu przeprowadził pomiary hałasu komunikacyjnego w 2011 r. w Sulikowie. Punkt pomiarowy zlokalizowany był przy drodze na trasie Bogatynia - Lubań, droga wojewódzka nr 357, o nawierzchni asfaltowej w dostatecznym stanie technicznym. Średni poziom równoważny dźwięku odpowiadał 64,5 dB przy natężeniu ruchu 156 poj/h i udziale pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu sięgającym 12,2 %. Występująca na przedmiotowym terenie zabudowa jednorodzinna i zagrodowa jest luźna, obustronna i usytuowana ok. 8,0-10,0 m od krawędzi jezdni. W strefie oddziaływania znajdowało się 12 budynków jednorodzinnych.⁵

Na terenie gminy Sulików zlokalizowanych jest szereg obiektów prowadzących działalność przemysłową, które stanowią źródło niekontrolowanej emisji hałasu przez co kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Większe przedsiębiorstwa posiadają uregulowany stan prawny i prowadzą działania w kierunku zmniejszenia lub całkowitego wyeliminowania uciążliwości związanych z ich działalnością.

JAKOŚĆ WÓD

Obszar gminy Sulików należy do zlewni Nysy Łużyckiej. Największymi ciekami są dwa dopływy Nysy Łużyckiej: Witka i Czerwona Woda.

Na podstawie wyników badań z „Oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2015” prowadzonych w latach 2010-2015 należy stwierdzić, iż stan wód powierzchniowych nie jest w pełni zadowalający. Badania były przeprowadzone w trzech punktach pomiarowo – kontrolnych. Najważniejsze parametry z pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

TABELA NR 3 - KLASYFIKACJA STANU JCWP [2010 – 2015]

Nazwa ocenianej jcwp	Punkt pomiarowo - kontrolny	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Spełnienie wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych	Ocena stanu jcwp
Witka=Smeda od Rasnice do zb. Niedów	PLRW60008174239	IV	I	II	I	słaby	PSD	nie	zły
Witka ze zb. Niedów do ujścia	PLRW6000017429	II	I	I	I	dobry		tak	zły
Czerwona Woda od Studzianki do Nysy Łużyckiej	PLRW6000817449	II	I	II	---	dobry	---	---	---

Źródło: EKO – TEAM Sebastian Kulikowski „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”;

W granicach administracyjnych gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Obszar Gminy Sulików znajduje się w zasięgu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) nr 88. W 2014 roku WIOŚ we Wrocławiu przeprowadził ocenę wyników badań monitoringu diagnostycznego w rejonie gminy Sulików. Przeprowadzona ocena według podziału na jednolite części wód podziemnych wykazała, że 50% badanych wód zaliczono do wód o dobrym stanie chemicznym (klasy I-III). Wody o słabym stanie chemicznym (klasy IV-V) stanowiły drugie 50%.

MONITORING PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.) definiuje pole elektromagnetyczne (PEM) jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Głównymi emitarami pola elektromagnetycznego na obszarze gminy Sulików są liczne linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć (NN i WN) oraz rozdzielni 400/220/110 kV w Mikułowej. Rozdzielnia w Mikułowej 400/220/110 kV (powierzchnia ok. 32ha) stanowi ważny element sieci elektroenergetycznej kraju. Zasilana liniami najwyższych napięć z elektrowni „Turów” służy rozprowadzeniu sieci elektroenergetycznych na teren Polski i Niemiec (dwie linie elektroenergetyczne 400 kV do Hagenwerder oraz linia 400 kV z elektrowni Turów). Linie sieci przesyłowych promieniście rozchodzą się od rozdzielni w Mikułowej, znacznie ograniczając możliwości zagospodarowywania terenów w sąsiedztwie swoich korytarzy. Poza elektroenergetycznymi sieciami

przesyłowymi (NN) przez teren gminy przebiegają sieci dystrybucyjne - napowietrzne linie 110 kV oraz linie 20 kV, zasilające stacje transformatorowe obsługujące mieszkańców. Od roku 2010 następuje systematyczny wzrost zużycia energii elektrycznej przez odbiorców zasilanych z sieci średniego napięcia. Świadczy to o rozwoju przemysłowym na terenie gminy. Zużycie energii przez odbiorców zasilanych z sieci niskiego napięcia ustabilizowało się w ostatnich latach na poziomie ok. 9000 MWh. Sumaryczny pobór energii elektrycznej dla odbiorców zasilanych na poziomie średniego i niskiego napięcia w ostatnich kilku latach utrzymywał się na poziomie ok. 12 000 MWh. Dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych.

Corocznie sieć energetyczna jest rozbudowywana, dobudowywane są nowe odcinki sieci napowietrznej linii energetycznej i stacje transformatorowe zarówno wysokiego jak i niskiego napięcia. Wynika to z ciągłego rozwoju terenów miejskich i wiejskich, oraz związanej z tym potrzeby mieszkańców do posiadania dostępu do nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej.

Na terenie Gminy Sulików w latach 2011-2016 nie prowadzono badań monitoringowych dla pól elektromagnetycznych. Badania przeprowadzone były na terenie powiatu zgorzeleckiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. W punktach pomiarowych nie wykazano przekroczenia poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych.⁶

2.3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

2.3.1. STAN PRAWNY GRUNTÓW

2.3.1.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

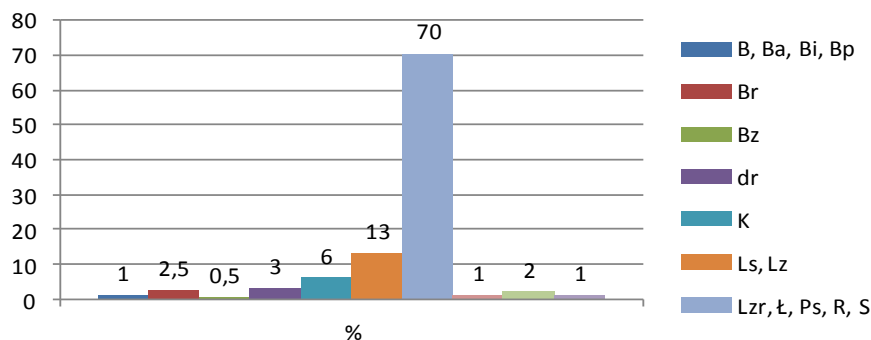
Powierzchnia gminy Sulików wynosi około 95 km², co stanowi około 11,3% powierzchni powiatu zgorzeleckiego. W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty rolne (około 70% ogólnej powierzchni gminy) oraz lasy i zadrzewienia (około 13% ogólnej powierzchni gminy). Kopaliny stanowią około 6% ogólnej powierzchni gminy, natomiast drogi około 3%. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią około 1% ogólnej powierzchni gminy. Tereny rolne zabudowane stanowią około 2,5% ogólnej powierzchni gminy.

TABELA NR 4 – STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW [2020 ROK]

KLASYFIKACJA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	SYMBOL	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ PROCENTOWY ≈ [%]
Tereny mieszkaniowe	B	12,5606	1%
Tereny przemysłowe	Ba	35,2839	
Inne tereny zabudowane	Bi	7,1355	
Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	Bp	22,7173	
Tereny rolne zabudowane	Br	231,237	2,5%
Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	Bz	44,5281	0,5%
Drogi	dr	274,877	3%

Kopaliny	K	535,479	6%	
Lasy	Ls	1064,02	13%	
Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	162,685		
Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Lzr	0,1096	70%	
Łąki trwałe	Ł	823,108		
Pastwiska trwałe	Ps	1244,72		
Grunty orne	R	4582,88		
Sady	S	51,4925		
Tereny kolejowe	Tk	60,566		1%
Inne tereny komunikacyjne	Ti	0,0239		
Rowy i grunty pod rowami	W	39,8779	2%	
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	81,8022		
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	0,299		
Grunty pod stawami	Wsr	69,1416		
Nieużytki	N	93,3605	1%	
Tereny różne	Tr	6,908		
OGÓŁEM		9444,81	100%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy ewidencji gruntów i budynków pozyskanej ze Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu;

SCHEMAT NR 1– STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW [2020 ROK]

Źródło: opracowanie własne na podstawie ewidencji gruntów i budynków pozyskanej ze Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu;

2.3.1.2. STRUKTURA WŁASNOŚCI I WŁADANIA

W strukturze własności i władania gminy Sulików dominują grunty stanowiące własność sektora publicznego, stanowiące około 54% powierzchni gminy. Na powierzchnię tę składają się grunty Agencji Nieruchomości Rolnych (około 31%), grunty należące do Państwowego Gospodarstwa Leśnego (około 14%) oraz grunty stanowiące własność komunalną (około 4%) oraz grunty pozostałe. Grunty stanowiące własność osób prywatnych obejmują około 46%.

2.3.2. SIEĆ OSADNICZA

Gmina Sulików jest gminą typowo rolniczą, w której użytki rolne i lasy stanowią około 83% ogólnej powierzchni gminy. Obszar Gminy jest podzielony na 15 obrębów geodezyjnych. Gmina obejmuje 22 miejscowości i 16 sołectw: Bierna, Mała Wieś Dolna, Mała Wieś Górna, Miedziana, Mikułowa, Radzimów Dolny, Radzimów Górny, Skrzydlice, Stary Zawidów, Studniska Dolne, Studniska Górne, Sulików, Wilka, Wilka Bory, Wrociszów Dolny oraz Wrociszów Górny.

Największym sołectwem i jednocześnie siedzibą gminy jest Sulików, który posiada historycznie korzenie miejskie. Świadczy o tym charakterystyczny układ z rynkiem jako centralnym punktem miejscowości. W miejscowości zlokalizowana jest szkoła podstawowa, przedszkole, ośrodki i zakłady usługowe charakterystyczne dla miasta takie jak ośrodek zdrowia, poczta, warsztaty samochodowe, sklepy, stacja benzynowa. Do większych sołectw należy zaliczyć jeszcze Studniska Dolne. Najmniejszym sołectwem w gminie jest Wilka Bory.

2.3.3. DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI ORAZ DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Miejscowość Sulików to wczesnośredniowieczny nadgraniczny gród, położony na granicy Śląsko-Łużyckiej, strzegący ważnego szlaku handlowego Wrocław – Zgorzelec - Drezno. Pierwsze wzmianki sięgają roku 1200. W dokumencie z roku 1268 Sulików zostaje nazwany miastem - „civitas”, budowanym na prawie magdebursko-zgorzeleckim z inicjatywy króla Czech Wacława I. W dokumentach można spotkać następujące nazwy miejscowości: Schoninberch (1234), Schonenberg, Schönberg (1526). Miasto wielokrotnie było niszczone przez pożary, a w roku 1688 spłonęło doszczętnie. Rozwój miasta odbywał się dość chaotycznie i nieregularnie, głównie wzdłuż drogi Lubań-Zgorzelec oraz w osobnej osadzie Nowe Miasto (z końca XVIII wieku). Układ przestrzenny miasta wynikał również z uwarunkowań ukształtowania terenu. Sulików był grodem nadgranicznym, jednakże w strukturze przestrzennej miasta brak wszelkich śladów obronności (murów miejskich). W mieście dominowała zabudowa drewniana (konstrukcja ryglowa), murowane były jedynie budynki północnej i wschodniej pierzei rynku (pochodzące z okresu po pożarze w 1814 r.) oraz nowe budynki na Nowym Mieście i wzdłuż ulic Wojska Polskiego, Zgorzeleckiej i Lubańskiej. Zabudowa historyczna bocznych ulic ma charakter chałup wiejskich. Na północny-wschód od miasta – za XX-wiecznym nasypem kolejowym, znajduje się powiązany z układem miejskim zespół pałacowo-folwarczno-parkowy. Pałac uległ rozbiórce na początku lat siedemdziesiątych. Zespół otoczony jest pozostałościami fosy i nasypów będących relikami XVII – wiecznych ziemnych fortyfikacji bastionowych (prawdopodobnie z lat 1651-96). W 1948 roku Sulików traci prawa miejskie i staje się miejscowością typowo rolniczą, zmianie ulega także nazwa miejscowości z Szymbarka na Sulików.

Większość starej zabudowy pozostałych miejscowości w gminie pochodzi z drugiej połowy XIX lub z początku XX wieku.⁷

Zarządzeniem nr II.299.2017 Wójta Gminy Sulików z dnia 19 lipca 2017 r. została założona Gminna Ewidencja zabytków Gminy Sulików. Gminna Ewidencja Zabytków ma charakter zbioru

otwartego, który podlega aktualizacji. Prowadzona jest w formie kart adresowych. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków polegająca na włączeniu lub wyłączeniu do niej obiektów i obszarów, następuje poprzez zarządzenie Wójta Gminy po uprzednim uzyskaniu akceptacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Sulików znajduje się obecnie 585 obiektów (budynków i budowli), 15 układów historycznych oraz 57 stanowisk archeologicznych. Największa ilość zabytków zlokalizowana jest na terenie miejscowości Sulików.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 27 obiektów lub obszarów wpisanych do Rejestru Zabytków.

TABELA NR 5 – WYKAZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

L.p.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	NR REJESTRU	DATA WPISU
1	Bierna	Młyn, ob. Budynek mieszkalno - gospodarczy	A/1351	29.09.2009
2	Miedziana	Kościół ewangelicki, ob. Katolicki filialny pw. Św. Piotra i Pawła, w zespole	1488	25.01.1966
3	Miedziana	Pastorówka w zespole, ob. Dom mieszkalny	1488	25.01.1966
4	Miedziana	Zespół pałacowo - parkowy	A/5634/881/J	06.11.1986
5	Miedziana	Pałac	A/5634/881/J	06.11.1986
6	Miedziana	Spichlerz	A/5634/881/J	06.11.1986
7	Miedziana	Oficyna	A/5634/881/J	06.11.1986
8	Miedziana	Park pałacowy	A/5662/791/J	25.07.1983
9	Mikułowa	Pałac	A/5563/1266/J	04.06.1996
10	Mikułowa	Park pałacowy	A/5661/792/J	28.07.1983
11	Radzimów Górny	Kościół ewangelicki, ob. Katolicki, parafialny pw. św. Marii Magdaleny	A/2098/1499	25.01.1966
12	Studniska Dolne	Kościół filialny pw. św. Anny	A/2050/944	11.09.1961
13	Studniska Dolne	Zespół budowlany folwarku	A/5961	09.04.2015
14	Studniska Dolne	Park pałacowy	A/5640/845/J	12.07.1984
15	Studniska Dolne	Oficyna mieszkalna w zespole	A/5963/1-3	29.04.2015
16	Studniska Dolne	Stajnia ze stodołą, spichlerzem i dobudówką mieszkalną w zespole	A/5963/1-3	29.04.2015
17	Studniska Dolne	Brama wjazdowa w zespole	A/5963/1-3	29.04.2015
18	Sulików	Układ urbanistyczny miasta Sulików	A/1805/376	1966.01.25
19	Sulików	Ewangelicki kościół parafialny pw. podwyższenia Krzyża Świętego, tzw. Duży ob. Katolicki w zespole kościelnym	A/2099/1501	25.01.1966
20	Sulików	Dworzec	A/5997	22.03.2016
21	Sulików	Dom podcieniowy, ob. dom mieszkalny	A/5497/396	24.11.1956
22	Sulików	Dom podcieniowy, ob. Gminny Ośrodek Kultury	A/5497/396	24.11.1956
23	Sulików	Park dworski w zespole	A/5649/811/J	04.01.1984
24	Sulików	Dom mieszkalny	1177/J	24.10.1994
25	Ksawerów	Pałac	A/5829/1061/J	03.12.1990
26	Ksawerów	Park	A/5664/789/J	25.07.1983
27	Sulików, Mała Wieś Dolna	Historyczny układ urbanistyczny miasta, obszar ochrony archeologicznej	A/1805/376 Grodzisko – A/128/ARCH/65	25.11.1956 02.07.1965

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Sulików;

Obiekty rejestrowe, układy urbanistyczne oraz stanowiska archeologiczne zostały oznaczone w części graficznej studium (zgodnie z numeracją zawartą w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Sulików).

2.3.4. ZAGOSPODAROWANIE ROLNICZE

Użytki rolne zajmują na terenie gminy Sulików około 6702 ha co stanowi około 70% ogólnej powierzchni gminy. W strukturze użytków rolnych największą powierzchnię zajmują grunty orne - około 4582 ha (co stanowi około 50% ogólnej powierzchni gminy), następnie pastwiska (≈ 1244 ha), łąki (≈ 823 ha) oraz sady (≈ 51 ha).

W granicach administracyjnych gminy działają 543 gospodarstwa rolne, z tego 407 gospodarstw prowadzonych jest w dobrej kulturze rolnej [Powszechny Spis Rolny, 2010 rok]. Pod koniec 2020 roku w gminie funkcjonowało 1157 osób posiadających gospodarstwo rolne.

TABELA NR 6 – WYKAZ ILOŚCI ROLNIKÓW Z PODZIAŁEM NA MIEJSCOWOŚCI W 2020 ROKU

L.p.	MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA ROLNIKÓW
1	BIERNA	47
2	WILKA – BORY	12
3	MAŁA WIEŚ DOLNA	39
4	MAŁA WIEŚ GÓRNA	47
5	MIEDZIANA	78
6	MIKUŁOWA	48
7	RADZIMÓW DOLNY	97
8	RADZIMÓW GÓRNY	65
9	SKRZYDLICE	30
10	STARY ZAWIDÓW	67
11	STUDNISKA DOLNE	186
12	STUDNISKA GÓRNE	111
13	SULIKÓW	179
14	WIELICHÓW	12
15	WILKA - KSAWERÓW	40
16	WROCISZÓW DOLNY	41
17	WROCISZÓW GÓRNY	58
RAZEM		1157

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Sulików;

Gmina charakteryzuje się dobrymi glebami. Największą powierzchnię gruntów orných zajmuje kompleks pszenny dobry.

Pod względem przynależności gleb do poszczególnych kompleksów rolniczej przydatności podział wygląda następująco:

- kompleks 2 – pszenny dobry: stanowi 59,2% powierzchni gruntów orných (przeważnie gleby pseudobielicowe i brunatne). Największe powierzchnie gleb tego kompleksu znajdują się w obrębach: Radzimów, Studniska Dolne, Studniska Górne, Stary Zawidów i Miedziane;
- kompleks 3 – pszenny wadliwy: zajmuje 34,5% powierzchni gruntów orných (około 55,0% tych gleb należy do typu gleb pseudobielicowych, stanowią gleby brunatne, w tym brunatne wietrzeniowe 51,8%). Większe powierzchnie tych gleb występują w obrębach: Studniska Dolne, Studniska Górne, Miedziane, Bierna, Wilka i Mikułowa;
- kompleks 5 – żytni dobry: stanowi 5,5% powierzchni gruntów orných (65,0% tych gleb należy do typu gleb brunatnych, reszta do pseudobielicowych). Największe powierzchnie

tego kompleksu występują we wsiach: Stary Zawidów, Wilka, Studniska Dolne i Wrociszów Dolny;

- kompleks 6 – żytńi słaby: stanowi 0,8% powierzchni gruntów ornych. Gleby te występują w niewielkiej ilości w obrębach: Stary Zawidów, Wrociszów Górny, Wrociszów Dolny, Wilka, Studniska Górne, Mała Wieś, Górna, Miedziane i Mikułowa;

Wśród kompleksów przydatności rolniczej gleb użytków zielonych dominujące znaczenie ma kompleks 2z – użytki zielone średnie, którego udział stanowi 97,6% powierzchni ogólnej użytków zielonych gminy. Są to użytki położone w większości na obszarach obniżonych i w dolinach rzecznych. Kompleks 2z tworzą w większości łąki 2-kośne, o dobrym trawostanie i dość wysokiej wydajności. Pozostałe 2,4% powierzchni użytków zielonych to kompleks 3z – użytki zielone słabe. Występują głównie w obrębach: Stary Zawidów, Miedziane i Studniska Górne. Należą do nich łąki stale podmokłe, ze stagnującą powierzchnią wody, porośnięte porostem turzycowym, silnie zachwaszczone, albo też pastwiska stale za suche, położone na zbyt przepuszczalnym podłożu, z luźnym porostem składającym się z traw o niskiej wartości paszowej, wysychającym w okresie letnim.

Pod względem bonitacyjnym jakość użytków rolnych przedstawia się następująco:

- grunty dobrej jakości klas I-III zajmują powierzchnię około 51% powierzchni użytków rolnych;
- grunty średniej jakości, klasy IV, zajmują powierzchnię około 43% powierzchni użytków rolnych,
- grunty słabej jakości, klas V i VI, zajmują powierzchnię około 6,0% powierzchni użytków rolnych.

Na terenie gminy przeważają gleby średnio ciężkie do uprawy (około 83% UR). Gleby ciężkie do uprawy zajmują około 1%, a gleby lekkie 16 % powierzchni użytków rolnych. Na obszarze gminy nie występują utrudnienia w uprawie roli wynikające z nachylenia terenu. Nieznaczne wyniesienia nie wpływają bowiem na ograniczenie wykorzystania narzędzi i maszyn uprawowych.⁸

Warunki glebowe oraz topograficzne są sprzyjające do prowadzenia produkcji rolniczej, co przesądza o rolniczym charakterze gminy.

2.3.5. ZAGOSPODAROWANIE LEŚNE

Według najnowszych danych GUS (dane z 2019 roku) powierzchnia lasów na terenie gminy wynosiła około 1476 ha (lasy ogółem), co stanowiło około 13% całej powierzchni gminy. Większość lasów administrowana jest przez Lasy Państwowe, natomiast zarząd na lasami sprawuje Nadleśnictwo Pieńsk. Powierzchnia lasów publicznych wynosi 1360 ha, w tym własność gminy stanowi 4 ha (według danych GUS na 2019 rok). Wskaźnik lesistości w gminie wynosi 15,6%. Najwyższa lesistość występuje w obrębie Miedziana (około 38%), obrębie Wrociszów Górny (około 31%) oraz obrębie Studniska Dolne (około 22%).

Większy obszar leśny, o powierzchni około 4 km² znajduje się w południowej części gminy i jest to tzw. Miedziański Las. Mniejsze obszary leśne zlokalizowane są między granicami gminy a Studniskami Górnymi i Dolnymi - tzw. Leśne Stawiska (z kompleksem starych, zarośniętych stawów), w okolicach Mikułowej (dwa obszary leśne), Wrociszowa Górnego, w okolicach Zawidowa (Lubański Lasek) oraz między Bierną, Miedzianą a Platerówką, przy granicach obu gmin. Na pozostałym obszarze w obrębie terenów rolniczych występują śródpolne zadrzewienia i niewielkie lasy oraz zadrzewienia nadrzeczne. Naturalny charakter lasu (grądów) zachowały małe enklawy leśne, natomiast w większych prowadzona jest intensywna gospodarka leśna (prawie w całości przekształcone w nasadzeniowe monokultury). Gatunkiem panującym jest sosna (około 59 %), natomiast drugi znaczący gatunek to brzoza (19 %). Wśród lasów gminy dominują lasy mieszane i świeże. Mniejsze powierzchnie zajmują las wilgotny, ols i bór mieszany świeży.

Pod względem przyrodniczym najciekawsze są lasy nadrzeczne i bagienne (Olszynka koło Mikułowej, Leśne Stawiska, lasy na terenach podmokłych w okolicach Sulikowa, Małej Wsi Dolnej, Podgórze i kolonii Jabłoniec). Na uwagę zasługują również grądy wysokie w obrębie Olszynki koło Mikułowej, nad zbiornikiem Witka przy granicy z gminą Zgorzelec, na północny – zachód od Borów, Lubański Lasek koło Zawidowa i fragment lasu na Górze Ognistej w Sulikowie, poniżej szosy Sulików - Mikułowa.⁹

2.3.6. ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNO – REKREACYJNE

Gmina Sulików dzięki walorom krajoznawczo-antropogenicznym oraz zabytkom dziedzictwa kulturowego zapewnia dobre warunki w zakresie rekreacji oraz turystyki. Położenie gminy Sulików na Pogórzu Izerskim, u styku granic Polski, Czech i Niemiec, czyni ją atrakcyjną turystycznie i rekreacyjnie. Walory krajoznawczo-antropogeniczne oraz zabytki dziedzictwa kulturowego zlokalizowane w gminie zapewniają dobre warunki pod rozwój turystyki i rekreacji. Do najciekawszych elementów dziedzictwa kulturowego położonych na terenie gminy Sulików można zaliczyć: Kościół parafialny pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Sulikowie, Kościół katolicki w Sulikowie „Mały”, Kościół Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Świętej Marii Magdaleny w Radzimowie, „Ostry Narożnik” – dom łużycki położony na Placu Wolności w Sulikowie, Kościół pw. św. Anny w Studniskach Dolnych, Kościół pw. Świętych Piotra i Pawła w Miedzianej, Neorenesansowy pałac w Mikułowej z II połowy XVIII w. wraz z pozostałościami po parku datowanym na XVIII-XX w., zespół pałacowy w Miedzianej (pałac, spichrz, oficyna i park z XIX w.), zespół pałacowy w Wilce-Ksawerowie wraz z parkiem. Dużą atrakcją turystyczną na terenie gminy jest zalew Witka oraz ścieżka edukacyjna w Sulikowie tzw. „Szwajcaria Sulikowska”. Zalew Witka to zbiornik zaporowy, spiętrzony zaporą w Niedowie. Zalew Niedów stanowi dużą atrakcję szczególnie dla miłośników sportów wodnych oraz wędkarstwa. Dużym walorem jest obecność lasów oraz wychodni skalnych z interesującą roślinnością ciepłolubną. Na terenie gminy występują również założenia parkowe objęte ochroną konserwatorską. Do najważniejszych pozostałości po zabytkowych parkach na terenie gminy należy: założenie ogrodowo-parkowe w Ksawerowie (składające się ze stawu– hodowlanego, ogrodu warzywnego i alei topolowej o pow. 3,23 ha), neoromantyczny park wraz z ogródkiem ozdobnym w Mikułowej, park naturalistyczny o pow. 2,21 ha w Miedzianej (założony w połowie XIX w.), założenie ogrodowo-parkowe w Studniskach Dolnych o pow. 6,5 ha (składające się z parku, alei lipowej, ogrodu warzywnego oraz stawu), założenie ogrodowo-parkowe przy granicy Małej Wsi Dolnej i Sulikowa (datowane na przełom XVIII/XIX w.). Gmina zapewnia więc możliwość rekreacji i wypoczynku zarówno mieszkańcom, jak i turystom. Na terenie gminy należą także obiekty noclegowe oraz gastronomiczne. Główną bazę obiektów noclegowych oraz gastronomicznych zapewnia zlokalizowany w bliskiej odległości od gminy Zgorzelec¹⁰.

Przez teren gminy przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Szlak niebieski: trasa: Zawidów – Wilka – Wrociszów Dolny – Sulików – Studniska Górne – Siekierczyn;
- szlak żółty: Zawidów – Miedziana – Leśna;
- szlak zielony: Ksawerów – Wilka Bory – Ręczyn;
- szlak czerwony: Wilka Bory – Zawidów – Radzimów – Sulików – Studniska – Gozdanin.

Przez teren gminy przebiegają następujące szlaki rowerowe:

- trasa pieszo – rowerowa „Witka – Smeda” będąca efektem współpracy czterech nadgranicznych gmin (gmina Sulików, gmina miejska Zawidów, gmina Zgorzelec oraz czeska gmina Černousy), trasa tworzy pętlę wokół zbiornika Niedów;
- szlak ER-7 „Pogórze Łużyckiego” prowadzący ze Zgorzelca do Jeleniej Góry.

2.3.7. SYSTEM KOMUNIKACJI

Główny układ komunikacyjny gminy Sulików stanowią dwie drogi wojewódzkie: nr 355 (Kozmin-Zawidów - granica państwa) oraz nr 357 (granica państwa – Radomierzyce – Lubań – Nowogrodziec – Zebrzydowa – Osiecznica). Pozostały układ komunikacyjny tworzy sieć dróg powiatowych i gminnych. Na terenie Gminy znajduje się 17,4 km dróg gminnych publicznych i 27,548 km dróg wewnętrznych (w tym 17,4 km nawierzchni asfaltowej).

TABELA NR 7 - WYKAZ DRÓG PUBLICZNYCH I DRÓG WEWNĘTRZNYCH

L.P.	NR DROGI	PRZEBIEG
DROGI WOJEWÓDZKIE		
1	355	Kozmin- Zawidów - granica państwa
2	357	granica państwa – Radomierzyce – Lubań – Nowogrodziec – Zebrzydowa – Osiecznica
DROGI POWIATOWE		
1	2317D	Mała Wieś Górna - Radzimów
2	2372D	Dojazd do stacji PKP Mikułowa
3	2373D	Miedziana - Łowin
4	2374D	Stary Zawidów - Wielichów
5	2375D	Studniska Górne
6	2376D	Wrociszów Górny - Skrzydlice
7	2377D	Miedziana - Zawidów
8	2378D	dr. nr 357 – Mikułowa – Radzimów - Miedziana
9	2379D	Sulików - Radzimów
10	2380D	Sulików – Studniska Górne - Gozdanin
11	2381D	Włosień – stacja PKP Mikułowa
12	2383D	Zgorzelec – Kunów – Mała Wieś Dolna
13	2384D	Osiek – Radomierzyce – Wilka – stacja PKP Zawidów
14	2385D	dr. nr 352 – Koźlice – Łomnica – Wrociszów Dolny/ droga nr 355
15	2386D	Kozmin – Kunów – Studniska Dolne
16	2387D	Zgorzelec – Studniska Dolne - Mikułowa
17	2486D	Platerówka – granica gminy – Radzimów – Zawidów
DROGI GMINNE		
1	109781D	Sulików, ul. Nowe miasto
2	109782D	Sulików, ul. Krótka
3	109783D	Sulików, ul. Górska
4	109784D	Sulików, ul. Nowa
5	109785D	Sulików, ul. Dworcowa
6	109786D	Sulików, ul. Kościelna
7	109787D	Sulików, ul. Garbarska
8	109788D	Sulików, ul. Św. Teresy
9	109789D	Sulików, ul. Wiejska
10	109790D	Sulików, ul. Szkolna
11	109791D	Sulików, Aleja Róż
12	109792D	Sulików, ul. Młyńska
13	109793D	Sulików, ul. 8 - go Maja
14	109794D	Sulików, Plac Wolności
15	109795D	Sulików, ul. Sportowa
16	109796D	Stary Zawidów – przez wieś
17	109797D	Radzimów – Bierna Nowoszyce, tzw. serwatkowa
18	109798D	Sulików – Wrociszów Górny
19	109799D	Sulików - Wrociszów Dolny
20	109800D	Mała Wieś Dolna - Kunów
21	109801D	Wrociszów Dolny - Wilka

22	109802D	Mała Wieś Górna – Radzimów
23	109803D	Mikułowa
24	109804D	Sulików, u. Wiejska
DROGI WEWNĘTRZNE		
1	000001	Bierna I
2	000002	Bierna II
3	000003.1 000003.2	Bierna Nowoszyce
4	000004	Ksawerów
5	000005	Mała Wieś Górna
6	000006	Miedziana (prywatne gosp.)
7	000007	Miedziana Jabłoniec
8	000008	Mikułowa (od remizy do prywatnego gospodarstwa)
9	000009.1 000009.2	Mikułowa (od sklepu do remizy)
10	000010	Radzimów za Mleczarnią (od powiatowej do serwatkowej)
11	000011	Radzimów Dolny I
12	000012	Radzimów Dolny II
13	000013	Radzimów Dolny III
14	000014	Radzimów Dolny IV
15	000015	Radzimów Dolny V
16	000016	Radzimów Dolny VI
17	000017	Radzimów Górny I
18	000018	Radzimów Górny II
19	000019	Stary Zawidów I
20	000020	Stary Zawidów II
21	000021	Stary Zawidów ul. Starozawidowska
22	000022	Stary Zawidów III
23	000023	Studniska Dolne I
24	000024	Studniska Dolne II
25	000025	Studniska Dolne III
26	000026	Studniska Dolne
27	000027	Studniska Dolne (od Sulikowa wokół stawów do Tylic)
28	000028.1 000028.2	Studniska Górne (od krzyża)
29	000029	Sulików, ul. Ks. Soleckiego
30	000030	Sulików
31	000031	Sulików (łącznik nr 1 ul. Zgorzeleckiej z ul. Wojska Polskiego)
32	000032	Sulików (łącznik nr 2 ul. Zgorzeleckiej z ul. Wojska Polskiego)
33	000033	Sulików (droga do kopalni)
34	000034.1 000034.2	Sulików, ul. Kwiatowa, ul. Szafirowa
35	000035	Sulików
36	000036	Sulików (łącznik Dworcowej z Nowe M.)
37	000037	Sulików, ul. Jasna
38	000038	Wrociszów Dolny
39	000039	Radzimów dz. 20
40	000040	Sulików, ul. Kościelna
41	000041.1 000041.2	Sulików, ul. Górna
42	000042	Sulików, ul. Dębowa
43	000043	Sulików, łącznik ul. 8 – go Maja z ul. Młyńską
44	000044.1 000044.2 000044.3 000044.4	Sulików, ul. Wiejska

45	000045	Sulików, łącznik ul. Dworcowej z ul. Nowe Miasto
----	--------	--

Źródło: Urząd Gminy Sulików;

Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe relacji:

- nr 290 Mikułowa – granica Państwa (Krzewina Zgorzelecka),
- nr 274 Wrocław Świebodzki – Zgorzelec,
- nr 344 Wilka – Zawidów,
- nr 779 Studniska – Las,
- nr 780 Wilka 2 – Wilka 1.

Stacja PKP zlokalizowana jest w miejscowości Sulików. Natężenie ruchu pociągów wynosi średnio 30 pociągów na dobę, z czego 50% stanowią pociągi towarowe.

2.3.8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

TABELA NR 8 – KORZYSTAJĄCY Z INSTALACJI W % OGÓŁU LUDNOŚCI W [2019]

WODOCIĄG	79,7
KANALIZACJA	26,3
GAZ	0,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

2.3.8.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Gospodarką wodno-kanalizacyjną w gminie Sulików zajmuje się Międzygminna Spółka Wodno-Kanalizacyjna „SUPLAZ” sp. z o.o. (powstała poprzez zawarcie w 2005 roku przez Gminę Sulików, gminę Platerówka i gminę wiejską Zgorzelec). Spółka powstała w związku z realizacją inwestycji „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej dla gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda” dofinansowanej ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

W ramach projektu realizowanego od roku 2011 na terenie miejscowości Mała Wieś Dolna, Sulików, Mikułowa, Studniska Dolne i Studniska Górne wybudowano sieć kanalizacyjną, wymieniono całą sieć wodociągową w miejscowości Sulików oraz wybudowano oczyszczalnię ścieków. Aktualnie na terenie gminy Sulików funkcjonuje jedna komunalna oczyszczalnia ścieków, do której odprowadzane i dowożone są ścieki komunalne. Służy ona trzem gminom: Sulików, Platerówka i Zgorzelec. Zgodnie z projektem oczyszczalnia może przyjmować maksymalnie 924 m³ ścieków/d. Na dzień 31.12.2019 r. przyłącza wykonało 2641 osób. W roku 2018 została wykonana sieć wodociągowa o łącznej długości 6525 mb w miejscowościach Wrociszów Dolny i Wilka. Realizacja inwestycji była możliwa poprzez wpięcie do istniejącej sieci wodociągowej na terenie miasta Zawidów i w istniejący wodociąg w miejscowości Ksawerów.

Długość sieci wodociągowej w gminie wynosi obecnie 88,580 km. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 29,11 km. System wodociągu grupowego zaopatrującego w wodę Gminę Sulików obsługuje ujęcie wody podziemnej i stację uzdatniania wody w Mikułowej. Wodociąg grupowy wyposażony jest w sześć zbiorników zapasowo – wyrównawczych: na terenie SUW w Mikułowej (2x150m³), w Sulikowie.

Od 2018 roku Rada Gminy nie jest już organem zatwierdzającym taryfę dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Zgodnie z nowymi przepisami przygotowywane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne wnioski o zatwierdzenie taryf przesyłane są do odpowiednich oddziałów Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Organem zatwierdzającym taryfę jest Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Taryfę zatwierdza się na okres 3 lat.¹¹

TABELA NR 9 – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA [PODSTAWOWE DANE 2015 – 2019]

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
SIEĆ WODOCIĄGOWA					
długość sieci [km]	81,3	81,6	81,9	82,0	88,6
przyłącza do budynków [szt.]	1254	1257	1270	1274	1325
ilość mieszkańców korzystających z sieci [os.]	4814	4830	4803	4789	4789
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	116,4	115,3	119,0	128,8	137,2
zużycie wody na 1 mieszkańca [m ³]	19,0	18,9	19,5	21,2	22,7
zużycie wody na 1 korzystającego [m ³]	24,2	23,9	24,8	26,9	28,6
awarie sieci	22	19	12	31	34
SIEĆ KANALIZACYJNA					
długość sieci [km]	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1
przyłącza do budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zamieszkania [szt.]	329	405	413	415	418
ilość mieszkańców korzystających z sieci [os.]	1345	1575	1586	1586	1581
długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej [%]	35,79	35,66	35,53	35,49	32,84
awarie sieci	1	2	3	7	10
ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	34,5	39,5	46,2	48,5	51,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

2.3.8.2. GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami na terenie gminy prowadzona jest w oparciu o przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021r., poz. 888).

Odpady z terenu gminy Sulików trafiają do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubaniu. Na terenie gminy zlokalizowane było składowisko odpadów, jednakże zostało ono zamknięte, a w 2014 roku zrehabilitowane w ramach projektu „Rekultywacja Dolnośląskich Składowisk Komunalnych”.

2.3.8.3. ELEKTROENERGETYKA**ELEKTROENERGETYCZNA SIEĆ DYSTRYBUCYJNA**

Podstawową sieć dystrybucyjną elektroenergetyczną na terenie gminy stanowią sieci o napięciu 110 kV, SN 20 kV oraz sieci NN 0,4 kV (właściciel - Tauron dystrybucja S.A.) i stacje transformatorowo - rozdzielcze 20 kV/ 0,4 kV, zlokalizowane w miejscach połączeń sieci średniego i niskiego napięcia. Dystrybucyjna sieć elektroenergetyczna obsługuje wszystkie miejscowości zlokalizowane w obrębie gminy.

ELEKTROENERGETYCZNA SIEĆ PRZESYŁOWA

Na obszarze gminy Sulików znajduje się szereg elektroenergetycznych linii przesyłowych, przesyłowych trans granicznych i przesyłowych blokowych o napięciu 400 kV oraz 220 kV. Linie te są ważnymi elementami sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego, umożliwiającymi przesył mocy z elektrowni Turów do elektroenergetycznych stacji 400/110 kV i 220/110 kV.

Na obszarze gminy znajdują się następujące obiekty elektroenergetycznej sieci przesyłowej:

- dla których obowiązuje pas technologiczny, wraz z obowiązującymi ograniczeniami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, o szerokości 70 metrów (po 35 metrów od osi linii w obu kierunkach) dla linii 220 kV, oraz 90 metrów (po 45 metrów od osi linii w obu kierunkach) dla linii 400 kV:
 - fragment elektroenergetycznej linii jednotorowej o napięciu 400 kV relacji Mikułowa – blok 10,
 - fragment elektroenergetycznej linii dwutorowej o napięciu 220 kV relacji Mikułowa – blok 9 i 8,
 - fragment elektroenergetycznej linii dwutorowej o napięciu 220 kV relacji Mikułowa – blok 7 i 6,
 - fragment elektroenergetycznej linii dwutorowej o napięciu 220 kV relacji Mikułowa – blok 5 i 4,
 - fragment elektroenergetycznej linii dwutorowej o napięciu 220 kV relacji Mikułowa – blok 3 i 2;
- dla których obowiązuje pas technologiczny, wraz z obowiązującymi ograniczeniami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, o szerokości 80 metrów (po 40 metrów od osi linii w obu kierunkach): fragmenty dwóch elektroenergetycznych linii o napięciu 400 kV relacji Mikułowa – Hagenwerder;
- dla której obowiązuje pas technologiczny, wraz z obowiązującymi ograniczeniami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, o szerokości 100 metrów (po 50 metrów od osi linii w obu kierunkach): fragment elektroenergetycznej linii o napięciu 400 kV relacji Mikułowa – Czarna;
- dla której obowiązuje pas technologiczny, wraz z obowiązującymi ograniczeniami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, o szerokości 70 metrów (po 35 metrów od osi linii w obu kierunkach): fragment elektroenergetycznej linii o napięciu 2x220 kV relacji Mikułowa – Świebodzice;
- dla której obowiązuje pas technologiczny, wraz z obowiązującymi ograniczeniami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, o szerokości 50 metrów (po 25 metrów od osi linii w obu kierunkach): fragment elektroenergetycznej linii o napięciu 220 kV relacji Mikułowa – Leśniów;
- dla której obowiązuje pas technologiczny, wraz z obowiązującymi ograniczeniami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, o szerokości 50 metrów (po 25 metrów od osi linii w obu kierunkach): fragment elektroenergetycznej linii o napięciu 220 kV relacji Mikułowa – Cieplice;
- dla której obowiązuje pas technologiczny, wraz z obowiązującymi ograniczeniami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, o szerokości 70 metrów (po 35 metrów od osi linii w obu kierunkach): fragment elektroenergetycznej linii o napięciu 2x220 kV relacji Mikułowa – Polkowice.

2.3.8.4. ENERGIA WIATROWA

W ramach Parku Wiatrowego Koźmin na obszarze gminy Sulików zrealizowano 3 turbiny wiatrowe, zlokalizowane w obrębie Mała Wieś Dolna.

2.3.8.5. SIEĆ GAZOWA

Na obszarze gminy Sulików nie występują dystrybucyjne i przesyłowe sieci gazowe.

2.3.8.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Energia ciepła w gminie Sulików pochodzi głównie z lokalnych, indywidualnych kotłowni, które zaopatrują w ciepło poszczególne budynki mieszkalne, przedsiębiorstwa oraz obiekty użyteczności publicznej. Poszczególne gospodarstwa domowe wykorzystują najczęściej indywidualne źródła ciepła (piec, kominek), oparte przede wszystkim na opale stałym – węgiel, koks, drewno. Obecnie priorytetem w gospodarce ciepłej staje się wykorzystywanie do celów grzewczych paliw gazowych i olejowych oraz urządzeń proekologicznych o małych emisjach zanieczyszczeń do atmosfery oraz wykorzystujące odnawialne źródła energii.

2.4. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**2.4.1. DEMOGRAFIA**

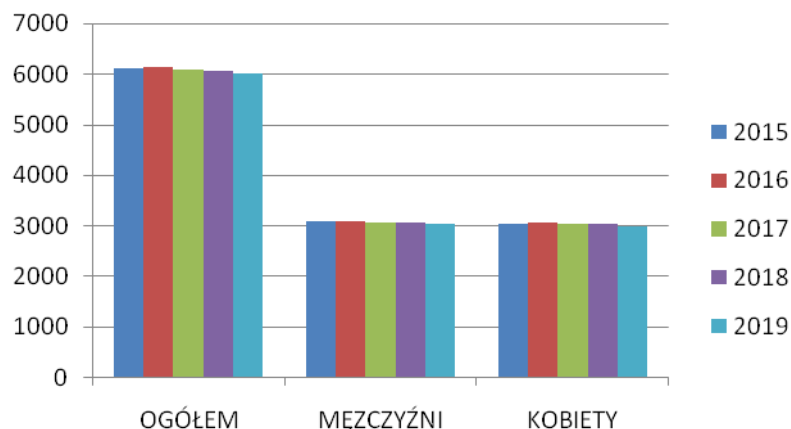
Według ostatnich danych demograficznych na koniec roku 2019 teren gminy Sulików zamieszkiwało 6012 osób, co stanowiło około 6,7% populacji powiatu zgorzeleckiego.

TABELE NR 10 - LUDNOŚĆ OGÓLEM I WEDŁUG PŁCI

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	OGÓLEM					MĘŻCZYŹNI					KOBIETY				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
POLSKA	38437239	38432992	38433558	38411148	38411148	18597991	18593166	18593175	18581886	18567052	19839248	19839826	19840383	19829262	19815524
WOJ. DOLNOŚLĄSKI E	2904207	2903710	2902547	2901225	2900163	1396318	1395960	1395407	1394978	1394635	1507889	1507750	1507140	1506247	1505528
POWIAT ZGORZELECKI	91824	91258	90584	90003	89188	44763	44427	44114	43776	43406	47061	46831	46470	46227	45782
GMINA SULIKÓW	6112	6129	6082	6061	6012	3081	3074	3045	3042	3025	3031	3055	3037	3019	2987

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

SCHEMAT NR 2 - LUDNOŚĆ OGÓLEM I WG PŁCI

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Gęstość zaludnienia w 2019 roku wynosiła 64 osób/ km². Od 2015 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się o około 1,6% (100 osób).

TABELA NR 11 – LUDNOŚĆ NA 1 KM²

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
POLSKA	123	123	123	123	123
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE	146	146	146	145	145
POWIAT ZGORZELECKI	109	109	108	107	106
GMINA SULIKÓW	65	65	64	64	64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Na obszarze gminy Sulików saldo migracji wewnętrznych w 2019 roku było ujemne i wynosiło (-8), podobnie w przypadku salda migracji zagranicznej (-14).

TABELA NR 12 - SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH W GMINIE

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
SALDO MIGRACJI [OS]					
WEWNĘTRZNYCH OGÓŁEM	-7	17	-6	-11	-8
KOBIETY	-7	5	-9	-9	-5
MĘZCZYŹNI	0	12	3	-2	-3
ZAGRANICZNYCH OGÓŁEM	0	-2	-8	5	-14
KOBIETY	0	1	-6	1	-7
MĘZCZYŹNI	0	-3	-2	4	-7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

TABELA NR 13 - ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI NA 1000 MIESZKAŃCÓW

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
POLSKA	-1,1	-0,1	0,0	-0,6	-
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE	-1,5	-0,2	-0,4	-0,5	-
POWIAT ZGORZELECKI	-6,1	-6,2	-7,4	-6,4	-9,1
GMINA SULIKÓW	-0,3	2,8	-7,7	-3,5	-8,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

W 2019 roku przyrost naturalny (przyrost na 1000 ludności) w gminie był ujemny i wynosił (-4,46). Wskaźnik liczby urodzeń żywych (liczba urodzeń na 1000 ludności) w 2019 roku wynosił 8,10, natomiast wskaźnik zgonów (zgony na 1000 ludności) wynosił 12,56.

TABELA NR 14 – URODZENIA ŻYWE, ZGONY I PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
URODZENIA ŻYWE NA 1000 LUDNOŚCI	9,00	9,00	9,02	9,39	8,10
ZGONY NA 1000 LUDNOŚCI	10,80	11,61	12,80	12,85	12,56
PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI	-1,8	-2,62	-3,77	-3,46	-4,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Na obszarze gminy zaznacza się proces starzenia ludności, którego obrazem jest wzrost wskaźnika demograficznego wyrażonego liczbą osób w wieku poprodukcyjnym. Od roku 2015 liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 989 do 1143 osób. Natomiast liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym zmalała.

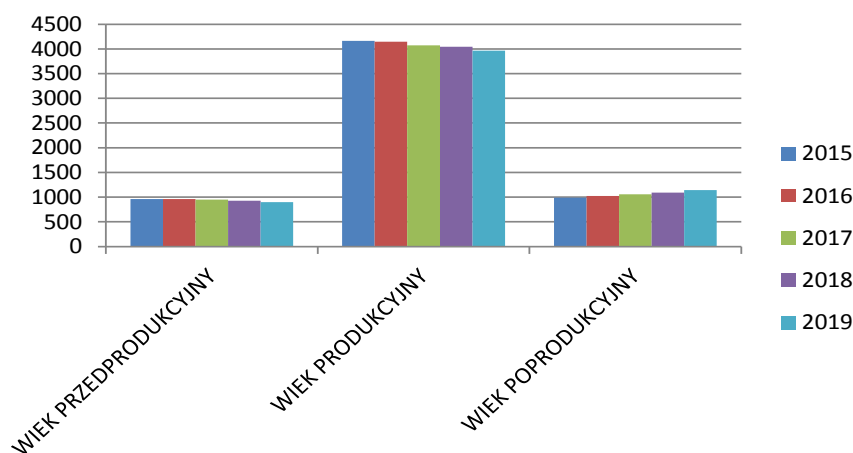
TABELA NR 15 - LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM OGÓŁEM

Jednostka terytorialna	WIEK PRZEDPRODUKCYJNY					WIEK PRODUKCYJNY					WIEK POPRODUKCYJNY				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
POLSKA	6901795	6895878	6920652	6935523	6948706	24002168	23767614	23517643	23269725	23025927	7533276	7769500	7995263	8205900	8407943

WOJEWÓDZ TWO DOLNOŚLĄS KIE	486540	487606	490609	493594	496082	1823505	1800317	1776051	1753236	1733170	594162	615787	635887	654395	670911
POWIAT ZGORZELEC KI	12381	12208	12134	12073	11839	60911	59877	58659	57647	56615	18532	19173	19791	20283	20734
GMINA SULIKÓW	959	959	949	925	902	4164	4145	4074	4043	3967	989	1025	1059	1093	1143

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

SCHEMAT NR 3- LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM OGÓŁEM

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Zgodnie z prognozą demograficzną GUS dla powiatu zgorzeleckiego, przy utrzymaniu obecnie zachodzących trendów, ilość ludności będzie stale się zmniejszać. Prognozuje się, iż spadek liczby ludności powiatu na przestrzeni 30 lat będzie wynosił około 27%.

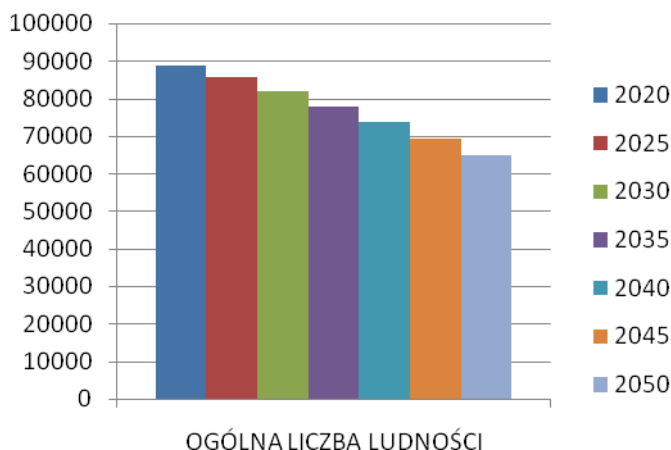
**TABELA NR 16 - PROGNOZA LUDNOŚCI DLA POWIATU ZGORZELECKIEGO
2020–2050**

OGÓŁEM LICZBA LUDNOŚCI	LATA						
	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	88888	85540	81917	77968	73728	69351	65005

SALDO	-23883
2020 - 2050	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

SCHEMAT NR 4 - PROGNOZA LUDNOŚCI DLA POWIATU ZGORZELECKIEGO 2020–2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Zgodnie z prognozą ludności powiatu zgorzeleckiego według funkcjonalnych grup wiekowych udział ludności w wieku poprodukcyjnym zdecydowanie wzrośnie, wynikiem czego w 2050 roku na 1 osobę w wieku produkcyjnym przypadać będzie 1,6 osoby w wieku poprodukcyjnym.

TABELA NR 16 – PROGNOZA LUDNOŚCI POWIATU ZGORZELECKIEGO WEDŁUG FUNKCJONALNYCH GRUP WIEKU

ROK	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
OGÓLEM	88888	85540	81917	77968	73728	69351	65005
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY	14030	12838	11219	10195	9289	8580	7975
WIEK PRODUKCYJNY	55899	52167	49786	47474	44573	40121	35286
WIEK POPRODUKCYJNY	18959	20535	20912	20299	19866	20650	21744

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Na podstawie „Prognozy demograficznej dla gmin województwa dolnośląskiego do 2035 roku” przeprowadzonej w 2015 roku przez Instytut Rozwoju Terytorialnego ustalono, iż w 2035 roku ogólna liczba mieszkańców gminy Sulików zmaleje z liczby 6149 (liczba prognozowana w 2020 r.) do 5800 osób. Przy założeniu, iż co 5 lat liczba kobiet będzie systematycznie malała o 2%, natomiast liczba mężczyzn odpowiednio o 2,5%, na potrzeby niniejszego opracowania sporządzono prognozę liczby mieszkańców do 2050 roku. Według wyżej wymienionych założeń od 2020 do 2050 roku prognozuje się spadek ogólnej liczby ludności gminy o około 11%, przy spadku około 10% liczby kobiet i 13,5% spadku liczby mężczyzn.

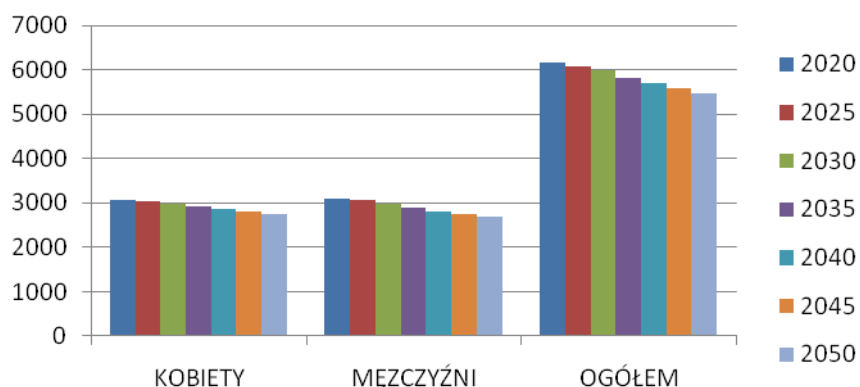
TABELA NR 17 - PROGNOZA LUDNOŚCI GMINY SULIKÓW 2020 – 2050

WEDŁUG PŁCI	LATA						
	2020	2025	2030	2035	2040*	2045*	2050*
KOBIETY	3052	3028	2986	2912	2854	2792	2736
MĘŻCZYŹNI	3097	3055	2988	2888	2816	2746	2677
OGÓŁEM	6149	6083	5974	5800	5684	5570	5459
SALDO 2020 - 2050	-690						

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IRT we Wrocławiu;

* wyliczenia własne teoretycznie na potrzeby niniejszego opracowania;

SCHEMAT NR 5 - PROGNOZA LUDNOŚCI GMINY SULIKÓW 2020 – 2050

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IRT we Wrocławiu;

2.4.2. OSADNICTWO

W skład gminy Sulików wchodzi 15 obrębów geodezyjnych i 16 sołectw: Bierna, Mała Wieś Dolna, Mała Wieś Górna, Miedziana, Mikułowa, Radzimów Dolny, Radzimów Górny, Skrzydlice, Stary Zawidów, Studniska Dolne, Studniska Górne, Sulików, Wilka, Wilka Bory, Wrociszów Dolny oraz Wrociszów Górny. Według stanu na 2019 rok gminę zamieszkuje 6012 osób, co stanowi około 6% ludności powiatu. Najwięcej ludności zamieszkuje w miejscowości Sulików, Studniska Dolne oraz Radzimów Górny.

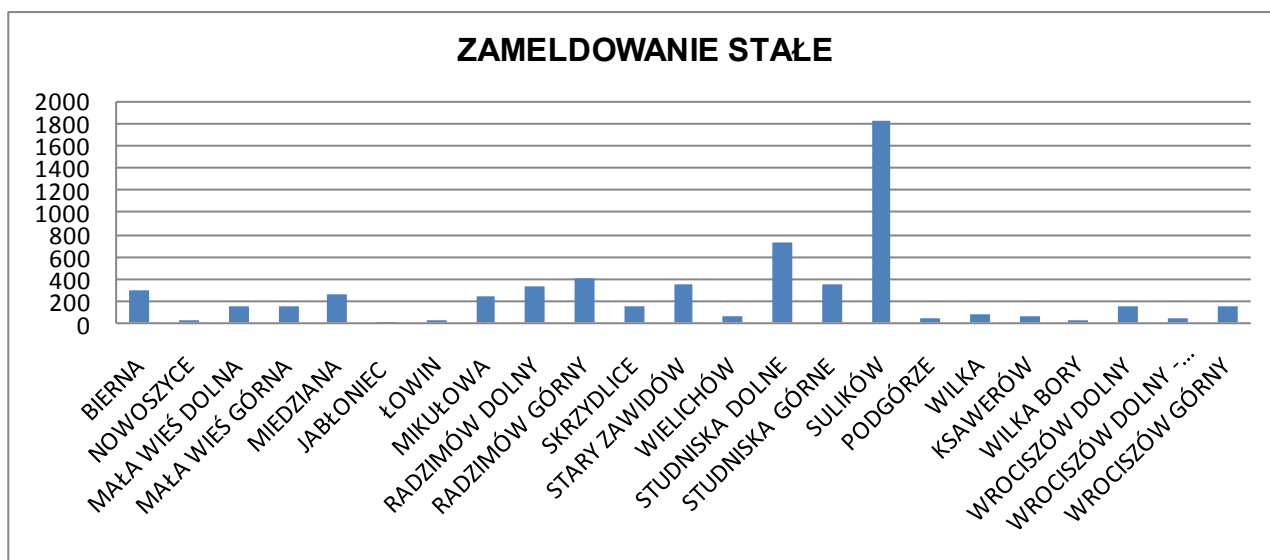
TABELA NR 18 – WYKAZ MIEJSCOWOŚCI WRAZ Z LICZBĄ MIESZKAŃCÓW [2019 ROK]

L. p.	NAZWA SOŁECTWA/ MIEJSCOWOŚCI	ZAMELDOWANIE STAŁE	ZAMELDOWANIE CZASOWE

1	BIERNA	294	3
2	NOWOSZYCE	31	0
3	MAŁA WIEŚ DOLNA	156	4
4	MAŁA WIEŚ GÓRNA	152	2
5	MIEDZIANA	261	2
6	JABŁONIEC	8	0
7	ŁOWIN	23	0
8	MIKUŁOWA	249	3
9	RADZIMÓW DOLNY	338	2
10	RADZIMÓW GÓRNY	399	9
11	SKRZYDLICE	158	6
12	STARY ZAWIDÓW	340	2
13	WIELICHÓW	53	0
14	STUDNISKA DOLNE	729	19
15	STUDNISKA GÓRNE	349	4
16	SULIKÓW	1820	33
17	PODGÓRZE	45	1
18	WILKA	79	2
19	KSAWERÓW	59	0
20	WILKA BORY	20	0
21	WROCISZÓW DOLNY	148	1
22	WROCISZÓW DOLNY - KOLONIA	37	2
23	WROCISZÓW GÓRNY	144	0
OGÓŁEM		5892	95

Źródło: Raport o stanie Gminy Sulików, 2020r.;

SCHEMAT NR 6 – MIEJSCOWOŚCI GMINY SULIKÓW WRAZ Z LICZBĄ MIESZKAŃCÓW

Źródło: Raport o stanie Gminy Sulików, 2020r.;

2.4.3. MIESZKALNICTWO

W 2019 roku na terenie gminy było 1947 mieszkań o łącznej powierzchni 170925 m² w 1533 budynkach mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 87,8 m². Dostępność mieszkań wyrażona liczbą przypadającą na 1000 mieszkańców w gminie wynosiła w 2019 roku 323,9. Na podstawie danych GUS zauważa się stały powolny wzrost zasobów mieszkaniowych w gminie.

TABELA NR 19 – ZASOBY MIESZKANIOWE W GMINIE [2015-2019]

ROK	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana 2015 – 2019 [% lub osoby]
BUDYNKI	1480	1485	1491	1497	1533	+3,4
MIESZKANIA	1925	1930	1936	1942	1947	+1,1
POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAN OGÓŁEM [M²]	168293	168954	169698	170289	170925	+1,5
PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA [M²]	87,4	87,5	87,7	87,7	87,8	+0,5
PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ [M²]	27,5	27,6	27,9	28,1	28,4	+3,1
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB NA 1 MIESZKANIE	3,18	3,18	3,14	3,12	3,09	-0,09

MIESZKANIA NA 1000 MIESZKAŃCÓW	315,0	314,9	318,3	320,4	323,9	+2,7
---------------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

W 2019 roku 81,3% z ogółu budynków mieszkalnych było podłączonych do wodociągu, natomiast do sieci kanalizacji sanitarnej było podłączonych 25,5% budynków mieszkalnych. W 2019 roku wyposażenie mieszkań w instalację wodociągową miało w gminie ponad 93,5% mieszkań, łazienką dysponowało ponad 82% mieszkań, natomiast w centralne ogrzewanie było zaopatrzone ponad 63% mieszkań. W gaz sieciowy w 2019 roku było wyposażonych 11. Od 2015 roku zaopatrzenie mieszkań w instalacje techniczno – sanitarne wzrosło w niewielkim stopniu.

TABELA NR 20 – BUDYNKI MIESZKALNE PODŁĄCZONE DO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ [%]

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
WODOCIĄG:	77,9	78,2	78,5	78,8	81,3
KANALIZACJA:	19,6	25,2	25,5	25,7	25,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

TABELA NR 21 – WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE TECHNICZNO - SANITARNE

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO - SANITARNE					
WODOCIĄG	1799	1804	1804	1816	1821
ŁAZIENKA	1583	1588	1594	1600	1605
CENTRALNE OGRZEWANIE	1218	1223	1229	1235	1240
GAZ SIECIOWY	11	11	11	11	11
MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W % OGÓŁU MIESZKAŃ [%]					
ŁAZIENKA	82,2	82,3	82,3	82,4	82,4
WODOCIĄG	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5
CENTRALNE OGRZEWANIE	63,3	63,4	63,5	63,6	63,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

W latach 2015 – 2019 na terenie gminy Sulików zostało oddanych do użytkowania 35 budynków mieszkalnych. W 2019 roku do użytkowania oddano 5 mieszkań. Trzyletnia średnia liczba mieszkań oddanych do użytkowania na terenie gminy wynosiła w 2019 roku 6.

Komunalny zasób mieszkaniowy w 2018 roku obejmował 56 mieszkań o powierzchni użytkowej 2542 m². W 2019 roku gmina dysponowała 7 lokalami socjalnymi o łącznej powierzchni 151 m².

2.4.4. RYNEK PRACY

Według danych GUS w 2020 roku w gminie było 144 osoby bezrobotne. Ilość bezrobotnych kobiet jest mniejsza niż ilość bezrobotnych mężczyzn. Szacunkowa stopa bezrobocia zarejestrowana w latach 2004 -2019 wynosiła około 6,5%. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił w 2019 roku 3,4 % i jest to wskaźnik najniższy od 2010 roku.

TABELA NR 22 - BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI [2010 – 2020]

ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	353	342	369	387	351	262	212	147	133	129	144
MĘŻCZYŹNI	147	129	164	171	156	122	102	72	73	61	80
KOBIETY	206	213	205	216	195	140	110	75	60	68	64

Źródło: GUS;

TABELA NR - 23 UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [2010 – 2019]

ROK		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
OGÓŁEM	%	8,6	8,4	9,1	9,6	8,8	6,6	5,4	3,8	3,5	3,4
MĘŻCZYŹNI	%	6,7	5,8	7,4	7,8	7,2	5,6	4,7	3,3	3,4	2,9
KOBIETY	%	10,9	11,3	11,1	11,7	10,7	7,9	6,2	4,3	3,5	4,1

Źródło: GUS;

Według danych GUS od 2010 roku ilość osób pracujących sukcesywnie wzrasta. Największy wzrost liczby osób pracujących odnotowano w 2018 roku.

TABELA NR 24 - PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI [2010 – 2019]

ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
OGÓŁEM	395	417	333	338	349	339	375	324	483	472
MĘŻCZYŹNI	215	224	170	176	165	177	207	152	281	276
KOBIETY	180	193	163	162	184	162	168	172	202	196

Źródło: GUS;

2.4.5. GOSPODARKA

Według danych GUS w 2019 roku w gminie zarejestrowanych było ogółem 319 podmiotów gospodarczych, w tym w sektorze rolniczym 21 jednostek, w sektorze przemysłowym 18 jednostek oraz w sektorze budowlanym 91 jednostek. Na podstawie przedstawionych danych GUS (poniższa tabela) można zaobserwować spadek ilości podmiotów gospodarczych. Główny odsetek podmiotów gospodarczych stanowi sektor prywatny. Najczęściej występującą formą prawną są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Analizując strukturę podmiotów gospodarczych według danych GUS od 2015 roku pod kątem klasyfikacji PKD (2007) można stwierdzić, że na terenie gminy dominują przede wszystkim podmioty: sekcji F – budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz sekcji H – transport i gospodarka magazynowa.

TABELA NR 25 - JEDNOSTKI WPISANE DO REJESTRU REGON WG SEKCJI PKD 2007

ROK		2015	2016	2017	2018	2019
SEKCJA A ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	JED.GOSP.	13	14	14	14	14
SEKCJA B GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	JED.GOSP.	--	--	--	--	--
SEKCJA C PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	JED.GOSP.	14	14	13	13	15
SEKCJA D WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	JED.GOSP.	--	--	--	--	--
SEKCJA E DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	JED.GOSP.	--	--	--	--	--
SEKCJA F BUDOWNICTWO	JED.GOSP.	85	87	77	85	86
SEKCJA G HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	JED.GOSP.	70	72	64	68	69
SEKCJA H TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	JED.GOSP.	25	20	12	9	10
SEKCJA I DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	JED.GOSP.	10	8	10	11	8
SEKCJA J INFORMACJA I KOMUNIKACJA	JED.GOSP.	1	1	2	1	2
SEKCJA K DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	JED.GOSP.	2	1	2	2	4
SEKCJA L DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ	JED.GOSP.	--	--	--	--	--

RYNKU NIERUCHOMOŚCI						
SEKCJA M DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	JED.GOSP.	14	14	14	14	17
SEKCJA N DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	JED.GOSP.	6	6	7	5	6
SEKCJA O ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	JED.GOSP.	--	--	--	--	--
SEKCJA P EDUKACJA	JED.GOSP.	1	1	4	4	2
SEKCJA Q OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	JED.GOSP.	6	7	6	5	5
SEKCJA R DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	JED.GOSP.	3	3	4	5	5
SEKCJA S, T, U POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ORAZ GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY, ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE	JED.GOSP.	11	11	10	14	12
RAZEM	JED.GOSP.	261	260	239	250	255

Źródło: GUS;

Jak wynika z powyższych danych sytuacja gospodarcza gminy utrzymuje się mniej więcej na stałym poziomie, pomimo niewielkiego spadku ilości podmiotów gospodarczych.

2.4.6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.4.6.1. ADMINISTRACJA, ŁĄCZNOŚĆ I KOMUNIKACJA

Centrum administracyjne gminy stanowi Urząd Gminy Sulików zlokalizowany przy ulicy przy ul. Dworcowej 5 w Sulikowie. Na terenie gminy znajduje się jedna jednostka Poczty Polskiej przy ulicy Pocztowej 3. Potrzeby związane z gminną komunikacją zbiorową zaspokaja sieć przewoźników prywatnych świadczących usługi w zakresie transportu zbiorowego.

2.4.6.2. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Na terenie gminy Sulików funkcjonują dwie szkoły podstawowe: Szkoła podstawowa im. Jana Pawła II w Sulikowie, Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Biernej oraz jedno przedszkole publiczne w Sulikowie.

2.4.6.3. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Opiekę zdrowotną gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego w Sulikowie, zlokalizowany przy ul. Wojska Polskiego 18. Przyjmuje w nim dwóch lekarzy oraz pielęgniarka. W pobliżu działa również punkt apteczny. Opiekę specjalistyczną mieszkańcom gminy zapewniają przychodnie i gabinety położone na terenie powiatu zgorzeleckiego: w Zgorzelcu, Bogatyni, Węglińcu, Pieńsku, Zawidowie i Sieniawce. Pomoc doraźną oraz leczenie szpitalne zapewnia Wielospecjalistyczny Szpital – Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu, a także szpital Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Bogatyni.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Sulików realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulikowie, zlokalizowany przy ul. Pocztovej 7a. W ramach GOPS funkcjonują: Dział Pomocy Środowiskowej i Świadczeń, Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych, a także dwa punkty konsultacyjne: Punkt konsultacyjno informacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz Punkt konsultacyjny ds. przeciwdziałania przemocy.

W 2019 roku ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzystało w gminie 128 gospodarstw domowych, w tym poniżej progu dochodowego 103 gospodarstwa domowe. Świadczenie pobierało ogółem 246 osób, co stanowi około 3,4% osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie. Główne powody udzielania pomocy społecznej to: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Inne przyczyny, które występowały znacząco rzadziej to: alkoholizm, narkomania, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenia losowe oraz klęski żywiołowe i ekologiczne.

W 2019 roku 254 rodzin w gminie pobierało świadczenie 500+, co stanowiło około 7% w skali powiatu. Łącznie w gminie 649 dzieci otrzymało świadczenie. Na obszarze gminy, podobnie jak w kraju i województwie, liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne na dzieci maleje.

Ośrodek pomocy społecznej realizuje również zadania w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych oraz pomocy alimentacyjnej. Inne wsparcie to: dodatki mieszkaniowe, energetyczne, stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne. Rodziny korzystają z zasiłków rodzinnych i różnych dodatków do tych zasiłków (np. z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej czy kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego), a także pakietu świadczeń opiekuńczych.

Pomoc społeczna świadczona przez ośrodek pomocy społecznej uzupełniana jest pomocą świadczoną przez powiat zgorzelecki, za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, jak: domy pomocy społecznej (dwa w Zgorzelcu – „Jutrzenka” i „Ostoja” i jeden w Opolnie Zdroju – „Jędrzek”), czy ośrodki wsparcia: dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Zgorzelcu oraz dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie w Opolnie Zdroju. PCPR organizuje również pieczę zastępczą i zapewnia opiekę w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego „Promyk Słońca” w Lasowie.¹²

Obecnie w gminie jednym z najistotniejszych problemów jest starzejące się społeczeństwo. Wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym wymagająca opieki. Gmina ma w obowiązku zapewnić pomoc i wsparcie osobom samotnym lub tym którym rodzina nie jest w stanie zapewnić tej pomocy.

2.4.6.4. KULTURA

Gminny Ośrodek Kultury w Sulikowie wpisany do rejestru instytucji kultury przez Gminę Sulików na mocy uchwały nr XLI/250/02 Rady Gminy Sulików z dnia 25 marca 2002 r. realizuje zadania w sferze kultury na terenie gminy. Integralną część jednostki stanowi biblioteka. W ramach Gminnego Ośrodka Kultury działają świetlice wiejskie: w Starym Zawidowie, Mikułowej, Studniskach Dolnych, Studniskach Górnych, Radzimowie Górnym, Skrzydlicach, Wrociszowie Dolnym, Wrociszowie Górnym oraz punkt promocji produktów lokalnych i rękodzielniczych w Małej Wsi Górnej, które stanowią centra życia kulturalnego poszczególnych sołectw.

Gminny Ośrodek Kultury w Sulikowie przy współpracy z podległymi świetlicami wiejskimi prowadzi otwarte zajęcia, warsztaty, spotkania, konkursy przeznaczone dla dzieci, młodzieży i dorosłych zamieszkałych na terenie gminy Sulików. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Sulikowie opiera się również na organizowaniu imprez artystycznych, wystaw, działalności rekreacyjno – rozrywkowej oraz innych formach działalności kulturalnych.

2.4.6.5. SPORT I REKREACJA

Głównym obiektem sportowo – rekreacyjnym na terenie gminy Sulików jest kompleks sportowy wraz ze Środowiskową Halą Sportową w Sulikowie, zlokalizowany na terenie Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Sulikowie. Mieszczą się w niej pełnowymiarowe boiska do piłki ręcznej, halowej piłki nożnej, koszykówki, 3 boiska do siatkówki, 2 boiska do badmintonu, kort tenisowy, sala fitness oraz siłownia. Hala posiada dobrze wyposażone zaplecze, w tym m.in. profesjonalne nagłośnienie, świetlną tablicę wyników, widownię na 250 miejsc, miejsca parkingowe na kilkadziesiąt aut oraz zaplecze gastronomiczne. W ramach kompleksu funkcjonuje również zespół zewnętrznych boisk wielofunkcyjnych o sztucznej nawierzchni, w skład którego wchodzi: boisko wielofunkcyjne, dwa boiska do piłki siatkowej, dwa boiska do koszykówki, kort do tenisa ziemnego, bieżnia oraz skocznia w dal.

Przy Szkole Podstawowej w Biernej zlokalizowane jest wielofunkcyjne boisko sportowe (wybudowane w 2014 roku).

Poza obiektami oświatowymi na terenie gminy zlokalizowane są również boiska trawiaste do gry w piłkę nożną w Radzimowie, Studniskach Dolnych oraz Sulikowie.

Gminne place zabaw zlokalizowane są w miejscowościach: Małej Wsi Dolnej, Małej Wsi Górnej, Mikułowej, Sulikowie, Miedzianej, Wrociszowie Górnym, Wrociszowie Dolnym, Wilce, Wilce Bory, Studniskach Dolnych i Studniskach Górnych, Starym Zawidowie a także przy Przedszkolu Publicznym w Sulikowie i Szkole Podstawowej w Biernej.

Na terenie Gminy znajdują się również wiaty biesiadne w Sulikowie, Mikułowej, Studniskach Dolnych, Studniskach Górnych, Biernej, Miedzianej, Starym Zawidowie, Ksawerowie, Wrociszowie Górnym, Wrociszowie Dolnym, Małej Wsi Górnej i Małej Wsi Dolnej.¹³

2.4.7. ZAGROŻENIA ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I MIENIA

Gminnym Zarządzeniem Kryzysowym zajmuje się Urząd Gminy Sulików, zlokalizowany w Sulikowie, przy ul. Dworcowej 5.

Zarząd Oddziału Gminnego Związku OSP RP mieści się również w Sulikowie, przy ul. Dworcowej 5.

Na terenie gminy obecnie działa 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Bierna,
- OSP Stary Zawidów,
- OSP Radzimów,
- OSP Studniska Dolne,
- OSP Sulików,
- OSP Miedziana.

Najbliższy Posterunek Policji zlokalizowany jest w Zawidowie, przy ul. Szkolnej 7. Funkcjonariusze realizują głównie zadania prewencyjne. Praca dochodzeniowo-śledcza oraz sprawy poszukiwawcze prowadzone są w większości przypadków przez Komendę Powiatową Policji w Zgorzelcu, przy wsparciu funkcjonariuszy z Posterunku w Zawidowie.¹⁴

2.5. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Głównym dokumentem planowanego rozwoju gminy Sulików jest Strategia rozwoju Gminy Sulików na lata 2015 – 2025 przyjęta uchwałą nr XI/82/15 Rady Gminy Sulików z dnia 28 października 2015 roku w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwoju Gminy Sulików na lata 2015-2025”.

Strategia rozwoju gminy stanowi podstawowy element planowania rozwoju lokalnego, poprzez wskazanie podstawowej wizji rozwoju oraz strategicznych i operacyjnych celów gminy, zadań strategicznych oraz sposobów ich realizacji. Dokument ten pozwala na racjonalne i skuteczne wykorzystanie potencjałów rozwojowych gminy, podniesienie jej atrakcyjności oraz jest niezbędny w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Wizją rozwoju gminy Sulików przedstawioną w Strategii rozwoju gminy jest: „Gmina Sulików atrakcyjna gospodarczo i turystycznie, dbająca o tradycję, z otwartą na współpracę społecznością.”, natomiast misją jest: „Gmina Sulików tworzy korzystne warunki rozwoju gospodarczego i podejmuje działania na rzecz podniesienia jakości życia, zapewnia poczucie stabilizacji i integrację mieszkańców. Czyni to poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów środowiskowych, kulturowych i społecznych.”.

Urzeczywistnienie wizji i misji rozwoju gminy możliwe jest dzięki określeniu celów strategicznych, celów operacyjnych oraz wyznaczeniu konkretnych zadań. Wyznaczone cele i zadania przypisane do konkretnej strefy oddziaływania (społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i przyrodniczej) zostały przedstawione w poniższej tabeli.

TABELA NR 26 – WYZNACZONE CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, ZADANIA

STREFY ODDZIAŁYWAŃ	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	ZADANIA
STREFA SPOŁECZNA	Cel strategiczny 1. Rozwój zintegrowanego systemu lokalnej polityki społecznej zapewniającej profilaktykę i wsparcie jednostkom i rodzinom.	Cel operacyjny 1.1. Zapewnienie odpowiedniej pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	1.1.1. Wsparcie rodzin w ramach systemu pomocy społecznej.
			1.1.2. Kompleksowa pomoc dzieciom z rodzin wymagających wsparcia.
			1.1.3. Wsparcie osób niepełnosprawnych i chorych.
			1.1.4. Wsparcie zaspokajania potrzeb indywidualnych i społecznych seniorów.
		Cel operacyjny 1.2. Ograniczenie zjawisk patologii społecznej.	1.2.1. Kompleksowy system profilaktyki i pomocy osobom uzależnionym.
		1.2.2. Wdrażanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy.	
	Cel strategiczny 2. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości lokalnych usług publicznych.	Cel operacyjny 2.1. Rozbudowa i rewitalizacja infrastruktury społecznej.	2.1.1. Budowa i remonty infrastruktury sportowej.
			2.1.2. Doposażenie i rozbudowa placów zabaw.
			2.1.3. Budowa, zagospodarowanie i doposażenie miejsc integracji mieszkańców.
			2.1.4. Remonty i doposażenie placówek oświatowych.
Cel operacyjny 2.2. Zapewnienie edukacji na miarę XXI wieku.		2.2.1. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.	
		2.2.2. Innowacyjne rozwiązania wspierające uczniów zdolnych oraz wymagających pomocy.	
		2.2.3. Rozwój opieki i edukacji w żłobkach i przedszkolach.	
	2.2.4. Organizacja zajęć sportowo – rekreacyjnych oraz kulturalno – oświatowych dla dzieci i młodzieży w różnych miejscowościach gminy.		
	2.2.5. Wsparcie utworzenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku.		

		<p>Cel operacyjny 2.3.</p> <p>Władze i instytucje przyjazne mieszkańcom.</p>	<p>2.3.1. Rozwijanie e-usług w administracji samorządowej.</p> <p>2.3.2. Kształtowanie warunków sprzyjających przekazywaniu zadań publicznych organizacjom pozarządowym.</p> <p>2.3.3. Tworzenie możliwości do wdrażania lokalnych inicjatyw przez mieszkańców gminy.</p> <p>2.3.4. Wsparcie organizacyjne i sprzętowe ochotniczych straży pożarnych.</p> <p>2.3.5. Wdrażanie rozwiązań uspołeczniających w bieżącym zarządzaniu gminą.</p> <p>2.3.6. Rozwój współpracy transgranicznej i realizacja wspólnych projektów.</p>
STREFA GOSPODARCZA	Cel strategiczny 3. Kreowanie warunków dla rozwoju gospodarczego gminy.	<p>Cel operacyjny 3.1.</p> <p>Rozwój funkcji turystycznej gminy Sulików.</p>	<p>3.1.1. Utworzenie nowych i utrzymanie istniejących szlaków turystycznych.</p>
			<p>3.1.2. Budowa, remonty i wyposażenie architektury wzdłuż szlaków turystycznych.</p>
			<p>3.1.3. Wsparcie rozwoju bazy noclegowo – gastronomicznej.</p>
			<p>3.1.4. Wykorzystanie zasobów historyczno – kulturowych w kreowaniu nowych atrakcji turystycznych.</p>
			<p>3.1.5. Wzmocnienie działań promocyjnych gminy dotyczących walorów i oferty turystycznej gminy.</p>
		<p>Cel operacyjny 3.2.</p> <p>Tworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw i przedsiębiorczości w gminie.</p>	<p>3.2.1. Przygotowanie i udostępnianie terenów pod inwestycje.</p>
			<p>3.2.2. Uaktualnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p>
			<p>3.2.3. Wspieranie przedsięwzięć opartych na odnawialnych źródłach energii.</p>
			<p>3.2.4. Wspieranie inicjatyw i partnerstwa na rzecz aktywizacji gospodarczej gminy.</p>

			3.2.5. Wsparcie informacyjno organizacyjne i szkoleniowe mieszkańców zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej.
			3.2.6. Rozwój i wsparcie sektora ekonomii społecznej.
			3.2.7. Tworzenie i wdrażanie rozwiązań na rzecz łączenia życia zawodowego i rodzinnego mieszkańców gminy.
INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	Cel strategiczny 4. Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury komunalnej.	Cel operacyjny 4.1. Poprawa jakości infrastruktury drogowej i komunikacyjnej.	4.1.1. Budowa i remonty dróg gminnych.
			4.1.2. Budowa i rozbudowa infrastruktury towarzyszącej wzdłuż dróg.
			4.1.3. Wsparcie działań poprawiających lokalny transport publiczny.
			4.1.4. Uzupełnienie braków w oświetleniu.
			4.1.5. Wsparcie modernizacji dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy.
	Cel operacyjny 4.2. Modernizacja infrastruktury mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.	4.2.1. Rewitalizacja zdegradowanych obiektów i obszarów na terenie gminy.	
		4.2.2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.	
		4.2.3. Remonty lokali komunalnych oraz przystosowanie ich do nowych funkcji.	
		4.2.4. Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego zwłaszcza socjalnego i czynszowego.	
		4.2.5. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i miejscach publicznych.	
Cel strategiczny 5. Stworzenie i realizacja kompleksowego systemu ochrony środowiska.	Cel operacyjny 5.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej.	5.1.1. Poprawa i rozbudowa infrastruktury wodno – kanalizacyjnej.	
		5.1.2. Oczyszczenie cieków wodnych i rowów	

			melioracyjnych.
			5.1.3. Podejmowanie działań mających na celu zabezpieczenie przeciwpowodziowe gminy.
			5.1.4. Wsparcie przedsięwzięć związanych z gazyfikacją gminy.
		Cel operacyjny 5.2. Ochrona gleby, wód i powietrza atmosferycznego.	5.2.1. Budowa naturalnych ochron wokół uciążliwych obiektów przemysłowych.
			5.2.2. Uporządkowanie terenów zielonych i leśnych.
			5.2.3. Popularyzacja i wsparcie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.
			5.2.4. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
			5.2.5. Popularyzacja dbałości o prywatne posesje i miejsca wspólne.

Źródło: Strategia rozwoju gminy Sulików na lata 2015-2025, Sulików 2015r.;

2.6. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH ORAZ WYNIKAJĄCE Z KIERUNKÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” (Uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XIX/482/20 z dnia 16 czerwca 2020 roku, Dz. Urz. Woj. Doln. z dnia 30 czerwca 2020r., poz. 4036) na terenie gminy ustalono następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach krajowych:
 - K155 Budowa linii 400 kV Mikułowa - Czarna wraz z rozbudową/modernizacją stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.),
 - K156 Budowa dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.);
- Inwestycje celu publicznego ustalone w dokumentach krajowych i wojewódzkich:
 - KW4 Rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra - Zgorzelec wraz z łącznicą kolejową linia nr 778 Etap I.

Ponadto w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” (Uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XIX/482/20 z dnia 16 czerwca 2020 roku, Dz. Urz. Woj. Doln.

z dnia 30 czerwca 2020r., poz. 4036) na terenie gminy postuluje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- Inwestycje liniowe towarzyszące zagospodarowaniu złóż gazu ziemnego,
- Budowa lub rozbudowa urządzeń transgranicznych – budowa dwutorowych linii 400 kV: Mikułowa – Pasikowice (Mikułowa – Czarna – Pasikowice),
- Budowa lub rozbudowa urządzeń transgranicznych - budowa dwutorowych linii 400 kV: Mikułowa – Świebodzice,
- Przyłączenie do sieci przesyłowej:
 - Rozbudowa stacji 400/220/110 kV Mikułowa dla przyłączenia bloku nr 11 EI. Turów,
 - Rozbudowa rozdzielni 220 kV w stacji 400/220/110 kV Mikułowa dla przyłączenia FW Mikułowa,
- Budowa i rozbudowa stacji i linii elektroenergetycznych: rozbudowa i modernizacja stacji 400/220/110 kV Mikułowa z wprowadzeniem linii 400 kV,
- Modernizacja stacji i linii elektroenergetycznych: modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Leśniów,
- Modernizacja stacji i linii elektroenergetycznych: modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Polkowice,
- Modernizacja stacji i linii elektroenergetycznych: modernizacja linii 220 kV Mikułowa – Cieplice w celu dostosowania do zwiększonych przesyłów mocy,
- Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: Mikułowa – Bartoszkówka – Pilchowice – Cieplice,
- Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: Mikułowa – Bolesławiec M. – Bolesławiec T..

Dodatkowo w Studium należy uwzględnić następujące elementy zagospodarowania przestrzennego ważne dla województwa dolnośląskiego:

- drogi wojewódzkie nr 355 i 375,
- linie kolejowe nr: 274, 290, 344, 779, 780,
- Dolnośląska Sieć Szerokopasmowa,
- istniejące linie elektroenergetyczne 400 kV:
 - elektrownia Turów – Mikułowa,
 - Mikułowa – Czarna,
 - Mikułowa – Hagenwerder tor 1,
 - Mikułowa – Hagenwerder tor 2 raz z GPZ Mikułowa (przeznaczony do modernizacji)
- projektowane linie elektroenergetyczne:
 - Mikułowa – Świebodzice tor 1,
 - Mikułowa – Świebodzice tor 2,
- istniejące linie elektroenergetyczne 220 kV:
 - Elektrownia Turów – Mikułowa (cztery przebiegi linii),

- D-203, Mikułowa – Świebodzice tor 1,
- D-204, Mikułowa – Świebodzice tor 2,
- D-201, Mikułowa – Polkowice tor 1 (przeznaczona do modernizacji),
- D-202, Mikułowa – Polkowice tor 2 (przeznaczona do modernizacji),
- D-221, Leśniów – Mikułowa (przeznaczona do modernizacji),
- D-211, Cieplice – Mikułowa (przeznaczona do modernizacji),
- istniejące linie elektroenergetyczne 110 kV:
 - S-304, Wykroty – Mikułowa,
 - S-307, Mikułowa - Lubań,
 - S-305, Elektrownia Turów – Mikułowa,
 - S-306, Elektrownia Turów – Mikułowa,
 - S-302, Mikułowa – Nowogrodziec (linia nieczynna),
 - S-301, Mikułowa – Zgorzelec,
 - S-303, Mikułowa – Bolesławiec BLT (przeznaczona do modernizacji),
 - S-308, Mikułowa – Bartoszkówka (przeznaczona do modernizacji)
- złoża surowców mineralnych,
- obszar górniczy,
- teren górniczy,
- zbiornik retencyjny Niedów.

2.7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ORAZ SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY ZWIĄZANE Z LOKALIZACJĄ NOWEJ ZABUDOWY

Na podstawie ustawy o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej należy do zadań własnych gminy. Każda gmina wykonując zadania i kompetencje działa we własnym imieniu, realizując zadania publiczne z zakresu inwestycji lokalnych. Do najważniejszych inwestycji służących zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców, które stanowią zadania własne gminy (zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym) należą inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej związane z wyznaczaniem terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Analizując dochody i wydatki budżetu gminy z 2018 i 2019 roku można zauważyć, iż dochody ogółem utrzymują się na stałym poziomie. W 2019 roku dochody gminy wynosiły 27,7 mln zł, przy wydatkach wynoszących 26,7 mln zł. W ciągu ostatnich lat najwięcej inwestycji dotyczyło infrastruktury technicznej oraz infrastruktury drogowej.

TABELA NR 27 - DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY WEDŁUG RODZAJÓW [2018 - 2019 ROK]

DOCHODY (W MLN ZŁ)			WYDATKI (W MLN ZŁ)		
ROK	2018	2019	ROK	2018	2019
DOCHODY OGÓŁEM	27,7	27,7	WYDATKI OGÓŁEM	28,5	26,7
CZĘŚĆ OŚWIATOWA SUBWENCJI OGÓLNEJ	3,7	4,0	WYDATKI MAJĄTKOWE	5,9	1,9
SUBWENCJA OGÓLNA	4,5	4,9	WYDATKI MAJĄTKOWE INWESTYCYJNE	5,9	1,9
DOTACJE	7,4	7,6	WYDATKI BIEŻĄCE	22,7	24,8
DOCHODY WŁASNE	15,7	15,3	WYDATKI BIEŻĄCE NA WYNAGRODZENIA	7,3	8,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Z analizy dochodów i wydatków gminy z lat 2017 – 2019 według działów wynika, iż najwięcej dochodów stanowią dochody pochodzące od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek oraz wpływy na politykę prorodzinną. Natomiast najwięcej wydatków gmina ponosi w zakresie oświaty i wychowania oraz na politykę prorodzinną. Wydatki z zakresu oświaty i wychowania stanowią prawie 1/3 całej co rocznej kwoty wydatków gminy i stale wzrastają.

TABELA NR 28 - DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY WEDŁUG DZIAŁÓW [2017 - 2019 ROK]

DOCHODY [%]				WYDATKI [%]			
ROK	2017	2018	2019		2017	2018	2019
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0		100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,6	1,5	1,6	Rolnictwo i łowiectwo	1,8	1,6	1,8
Transport i łączność	2,6	0,9	1,2	Transport i łączność	7,3	11,6	4,1
Gospodarka mieszkaniowa	0,8	0,6	0,7	Gospodarka mieszkaniowa	0,8	1,0	0,5
Administracja publiczna	1,3	3,2	0,3	Administracja publiczna	12,7	14,0	13,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	0,1	0,0	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,9	1,0	0,9
Różne rozliczenia	17,4	16,7	17,8	Różne rozliczenia	0,0	-	-
Oświata i wychowanie	1,7	1,6	1,7	Oświata i wychowanie	27,3	26,2	29,4
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3,3	2,3	2,4	Pomoc społeczna	6,5	5,6	6,8

Edukacyjna opieka wychowawcza	0,4	0,3	0,2	Edukacyjna opieka wychowawcza	1,1	0,7	0,9
Rodzina	20,0	17,5	20,4	Rodzina	20,1	17,6	22,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,4	4,1	4,5	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	16,7	13,9	11,9
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,0	0,3	0,3	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,6	3,1	4,1
Kultura fizyczna	-	-	0,1	Kultura fizyczna	0,7	0,5	0,5
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	46,3	50,6	48,3	Działalność usługowa	0,3	1,8	0,4
				Ochrona zdrowia	0,2	0,1	0,1
Pozostałe	0,2	0,3	0,5	Pozostałe	1,0	1,3	2,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sulików (Uchwała nr XXXIII/277/17 Rady Gminy Sulików z dnia 28 grudnia 2017 roku, Uchwała nr XXXIX/322/18 Rady Gminy Sulików z dnia 30 maja 2018 roku) wynika, iż wynik budżetu corocznego od 2019 roku jest dodatni. Największe wydatki zaplanowane zostały na rok 2018 (wydatki majątkowe oraz wydatki związane z obsługą długu). Stały wpływ do budżetu gminy stanowią dotacje, które przeznaczone są na inwestycje związane zaspokajaniem potrzeb mieszkańców gminy.

TABELA NR 29 - WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA GMINY SULIKÓW

ROK	DOCHODY	WYDATKI	WYNIK BUDŻETU
2018	27580183,13	29067833,13	-1487650,00
2019	27100000,00	25713000,00	1387000,00
2020	27993482,00	26770367,00	1223115,00
2021	28106665,00	26872657,00	1234008,00
2022	27550000,00	26315992,00	1234008,00
2023	27550000,00	26819492,00	730508,00
2024	27550000,00	26819492,00	730508,00
2025	27550000,00	26819492,00	730508,00
2026	27550000,00	26819492,00	130508,00
2027	27550000,00	26819492,00	130508,00

2028	27550000,00	26819492,00	130508,00
2029	27550000,00	26819472,00	130528,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej prognozy finansowej Gminy Sulików (Uchwała nr XXXIII/277/17 Rady Gminy Sulików z dnia 28 grudnia 2017 roku, Uchwała nr XXXIX/322/18 Rady Gminy Sulików z dnia 30 maja 2018 roku);

2.8. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Niniejszy bilans ma na celu wskazanie zapotrzebowania na tereny inwestycyjne, po uprzednim przeprowadzeniu analiz środowiskowych, ekonomicznych i demograficznych. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku wprowadziła w ustawie o planowaniu przestrzennym zmiany, które obligują organy gminy do przeprowadzenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę w dokumentach planistycznych. Przy pracy nad niniejszym opracowaniem, jako wytyczną do przeprowadzenia obliczeń przyjęto metodologię zawartą w skrypcie „Program szkoleniowy dla pracowników administracji samorządowej z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego”.

W celu przeprowadzenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz obliczenia chłonności terenów inwestycyjnych dla Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w pierwszej kolejności należy wyznaczyć grupy terenów wraz z ich powierzchniami, wskazać powierzchnie faktycznie zainwestowane oraz wyliczyć rezerwę terenu w zakresie wyznaczonej grupy terenów.

TABELA NR 30 - POWIERZCHNIA TERENÓW INWESTYCYJNYCH ORAZ REZERWY TYCH TERENÓW W GRANICACH WYZNACZONYCH W SUIKZP

TERENY INWESTYCYJNE	SYMBOL TERENU	POWIERZCHNIA W SUIKZP (HA)	POWIERZCHNIA ZAINWESTOWANA WG EWIDENCJI GRUNTÓW I BUDYNKÓW		REZERWA TERENÓW	
			(HA)	%	(HA)	%
TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	MU ZW*	662	267	49	395	59
TERENY SPORTU I REKREACJI	U MUT US	52	26	50	26	50
TERENY ZABUDOWY PRODUKCYJNO – USŁUGOWEJ	AG	117	5	4	95	96
OGÓŁEM		831	298	38	516	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Sulików oraz ewidencji gruntów i budynków pozyskanej ze Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu;

*wliczono dodatkowo część gruntów oznaczonych w ewidencji gruntów jako Br (grunty rolne zabudowane) z uwagi na występowanie tych gruntów w granicach terenów MU, ZW;

Na podstawie powyższego zestawienia powierzchni terenów inwestycyjnych oraz ich rezerw w granicach wyznaczonych w Studium zauważa się, iż największą rezerwę wynoszącą około 96% stanowią tereny aktywności gospodarczej.

Ogółem gmina Sulików posiada około 831 ha terenów inwestycyjnych, co stanowi około 8% całkowitej powierzchni gminy. Dotychczas zagospodarowano około 38% niniejszych terenów, co stanowi około 298 ha.

2.8.1. MAKSYMALNE W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ

Zgodnie z wymaganiami art. 10 ust. 5 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przy obliczaniu maksymalnego w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę należy wziąć pod uwagę następujące wskaźniki: liczba ludności gminy (istniejąca i prognozowana), przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m^2), liczba mieszkań, całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę, przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie.

TABELA NR 31 - WYBRANE WSKAŹNIKI ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

PARAMETR	WSKAŹNIK	SALDO 2015 - 2019
PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA (M^2) – 2019	87,8	+ 0,5
PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ	28,4	+ 3,1
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB NA 1 MIESZKANIE	3,09	- 0,09
LICZBA MIESZKAŃ 2019	1947	+1,1
LICZBA LUDNOSCI 2020	6149	SALDO 2020 - 2050 -690
PROGNOZOWANA LICZBA LUDNOSCI 2050	5459	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS;

Na podstawie przeprowadzonych analiz ustalono, iż w okresie od 2015 do 2019 roku liczba mieszkańców przypadająca na 1 mieszkanie zmniejszyła się o 0,09 osoby. Uwzględniając tendencję do spadku dzietności oraz zwiększającej się przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę przyjmuje się powyższy wskaźnik za obowiązujący do dalszych obliczeń. Przyjmując ujemny wskaźnik na poziomie (-0,09) postępujący co pięć lat wyliczono, iż w 2050 roku liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie wyniesie 2,55. Przy niniejszym wyliczeniu za rok bazowy przyjęto 2020 w zakresie liczby ludności, natomiast w zakresie wskaźnika liczby mieszkańców przypadających na 1 mieszkanie przyjęto rok 2019 (z uwagi na brak danych GUS na rok 2020).

Przy obliczaniu zapotrzebowania na nowa zabudowę funkcji mieszkalnej przyjęto zasadę, iż stopniowo naśladując trendy krajów rozwiniętych dąży się do zwiększenia komfortu mieszkaniowego

i rozgęszczenia istniejących zasobów mieszkaniowych, w związku z tym przy obliczeniach przyjęto docelową wartość powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę wynoszącą 50 m².

TABELA NR 32 - OBLICZENIE MAKSYMALNEJ WIELKOŚCI ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ W SKALI GMINY

L.P.	PARAMETR	DANE	OBLICZENIA
1	Liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie – 2050 <u>2,55</u>	Obecna liczba osób: 6149 Obecna przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie: 3,09 Wskaźnik postępujący co 5 lat: -0,09 Prognozowany okres: 30 lat	$3,09 - 0,09 \times 6 = 2,55$
2	Liczba osób zamieszkująca obecnie mieszkania po rozgęszczeniu <u>4964</u>	Obecna liczba mieszkań: 1947 Wskaźnik: 2,55	$1947 \times 2,55 = 4964$
3	Całkowita liczba osób dla, której przewiduje się nowe mieszkania <u>L₂₀₅₀=495 osób</u>	Liczba osób zamieszkująca obecnie mieszkania po rozgęszczeniu: 4964 Obecna liczba osób: 6149 Prognozowana liczba osób 2050 rok: 5459	$6149 - 4964 = 1185$ $5459 - 6149 = -690$ (saldo ujemne) $L_{2050} = -690 + 1185 = 495$
4	Ilość mieszkań potrzebnych w 2050 roku <u>194</u>	L ₂₀₅₀ =495 osób Wskaźnik: 2,55	$L_{2050} : 2,55 = 495 : 2,55 = 194$ mieszkań
5	Maksymalna wielkość zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową <u>59400 m²</u>	Docelowa powierzchnia użytkowa 1 mieszkania: 120 m ² Ilość mieszkań potrzebnych w 2050 roku: 495	$495 \times 120 \text{ m}^2 = 59400 \text{ m}^2$
6	Maksymalna wielkość zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej	Niepewność inwestycyjna: 30%	$59400 \text{ m}^2 + 30\% = 77220 \text{ m}^2$

	<u>77220 m²</u>		
--	----------------------------	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie skryptu „Program szkoleniowy dla pracowników administracji samorządowej z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego”.

Na podstawie powyższych obliczeń ustalono, że maksymalna wielkość zapotrzebowania na nową zabudowę w 2050 roku wyniesie około 59400 m², natomiast przy uwzględnieniu niepewności inwestycyjnej wyniesie około 77220 m².

2.8.2. CHŁONNOŚĆ POŁOŻONYCH NA TERENIE GMINY OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ

W ramach obliczeń związanych z wyliczeniem chłonności na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej podzielono tereny na trzy zasadnicze funkcje zainwestowania:

- tereny o funkcji mieszkalnej (tereny oznaczone w studium symbolem MU, ZW),
- tereny o funkcji usługowej (tereny oznaczone w studium symbolem U, MUT, US),
- tereny o funkcji przemysłowej (tereny oznaczone w studium symbolem AG).

W ramach niniejszego obliczenia na samym początku należało ustalić powierzchnię terenów wyznaczoną w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla trzech poszczególnych funkcji oraz na podstawie informacji zawartych w ewidencji gruntów i budynków wyliczyć pomierzchnie terenów już zainwestowanych. Następnie należało obliczyć ilość terenów stanowiących tzw. luki w zabudowie na obszarach o zwartej przestrzeni zurbanizowanej. Przy wyznaczeniu obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wzięto pod uwagę obszary objęte historycznym układem ruralistycznym, przyjmując błąd w obliczeniach o wartości około 30 % (obszary wolnej przestrzeni w zabudowie historycznej).

TABELA NR 33 - OBLICZENIE SZACUNKOWEJ POWIERZCHNI TZW. LUK W ZABUDOWIE NA OBSZARACH O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ

FUNKCJA	POWIERZCHNIA WYZNACZONA W SUIKZP (HA)	POWIERZCHNIA WYKORZYSTANA (NA PODSTAWIE EGIB) (HA)	SZACUNKOWA POWIERZCHNIA TERENÓW O WPEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ (HA)	REZERWA TERENU (%)	SZACUNKOWA POWIERZCHNIA TZW. LUK W ZABUDOWIE (HA)
MU ZW	662	267	480	30	480-267= <u>213</u>
U MUT	52	26	26	50	BRAK

US					
AG	117	5	5	95	BRAK

Źródło: opracowanie własne;

Na podstawie powyższych obliczeń ustalono, iż szacunkowa powierzchnia tzw. luk w zabudowie dla terenów o funkcji mieszkalnej wynosi około 213 ha, dla terenów o funkcji usługowej i przemysłowej stwierdzono brak takich przestrzeni.

Dodatkowo należy zauważyć, iż ilość terenów stanowiących rezerwę terenów (grunty niezainwestowane) wyznaczonych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla trzech podstawowych funkcji inwestycyjnych opisanych powyżej jest bardzo duża. Dla funkcji mieszkalnej stanowi około 30%, dla funkcji usługowej stanowi około 50% terenów wyznaczonych w Studium, natomiast dla funkcji przemysłowej aż 78%. Funkcja mieszkalna stanowi zabudowę mieszkaniową brutto, przez co rozumie się niniejszą funkcję plus usługi oraz zieleń. Przy obliczeniach wzięto również pod uwagę wskaźnik infrastruktury, który przyjęto na poziomie 15%.

TABELA NR 34 - OBLICZENIE CHŁONNOŚCI OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ DLA FUNKCJI MIESZKALNEJ

FUNKCJA	SZACUNKOWA POW. TZW. LUK W ZABUDOWIE (HA)	ZASTOSOWANE WSKAŹNIKI	SZACUNKOWA ILOŚĆ MIESZKAŃ	SZACUNKOWA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA (CHŁONNOŚĆ TERENU)
MU ZW	213	<p>HIPOTETYCZNA POWIERZCHNIA DZIAŁKI – 3000 M²</p> <p>WIELKOŚĆ MIESZKANIA – 87,8M² (OK. 90 M²)</p> <p>WSKAŹNIK INFRASTRUKTURY – 15%</p>	<p>(LUKI W ZAB. – 15%): POW. DZIAŁKI= ILOŚĆ MIESZKAŃ</p> <p>2130000 M²- 15%* = 2130000 M²-319500 M²=181 050 M²</p> <p>1810500 M²: 3000 M²=603</p>	<p>ILOŚĆ MIESZKAŃ X POW. UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA = POW. UŻYTKOWA</p> <p>603X 90 M² = 54270 M²</p>
PODSUMOWANIE			603 MIESZKAŃ	54270 M ²

Źródło: opracowanie własne;

*pomniejszono o 15% terenu zajętego pod infrastrukturę techniczną (drogi, sieci, itp.)

Przy obliczeniach chłonności dla funkcji mieszkalnej zostały przyjęte następujące wskaźniki:

- szacunkowa wielkość działki: 3000 m²,
- obecna wielkość mieszkania: 87,8 m²,
- wskaźnik infrastruktury: 15%.

Na podstawie obliczeń ustalono, iż szacunkowa całkowita powierzchnia użytkowa dla terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wynosi około 54270 m².

Dla terenów o funkcji usługowej i przemysłowej chłonność terenów nie została obliczona, ponieważ zagospodarowanie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej dla przedmiotowych funkcji jest całkowite.

2.8.3. CHŁONNOŚĆ POŁOŻONYCH NA TERENIE GMINY OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ, INNYCH NIŻ WYMIENIONYCH W PKT 2.8.2.

Obszar gminy Sulików zajmuje około 9450 ha. Pokrycie planistyczne gminy wynosi 100%. Polityka planistyczna w gminie jest sukcesywnie realizowana. Przy obliczaniu chłonności obszarów przeznaczonych w planach do zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej należy wziąć pod uwagę jedynie tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. W obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego łączna powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową stanowi około 662 ha. Stanowią ją tereny zabudowy mieszkaniowej, przez co rozumie się tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, zabudowy zagrodowej oraz usługi towarzyszące i zieleń.

TABELA NR 35 - POWIERZCHNIA TERENÓW INWESTYCYJNYCH ORAZ REZERWA TYCH TERENÓW W GRANICACH WYZNACZONYCH W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SULIKÓW

FUNKCJA TERENÓW (wg symboli mpzp)	POWIERZCHNIA W MPZP (HA)	POWIERZCHNIA ZAINWESTOWANA		REZERWA TERENÓW INWESTYCYJNYCH	
		(HA)	(%)	(HA)	(%)
MN, MN/U, MR	662	267	40	395	60
U, U/Z, UO, UT, US, KS	52	52	100	0	0
UR, U/P, P, RPO	117	5	4	111	96
OGÓŁEM	831	210	25	573	75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Sulików oraz ewidencji gruntów i budynków pozyskanej ze Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu;

Przy obliczeniu chłonności obszarów przeznaczonych w planach do zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej należy w pierwszej kolejności ustalić powierzchnię terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową poza obszarami o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej, poprzez odjęcie terenów o zwartej strukturze przestrzennej występujących w planach (około 480 ha) od łącznej powierzchni terenów mieszkaniowych wyznaczonych w planach (około 662 ha).

TABELA NR 36 - CHŁONNOŚCI OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH W PLANACH DO ZABUDOWY POZA OBSZARAMI O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ DLA FUNKCJI MIESZKALNEJ

FUNKCJA	SZACUNKOWA POWIERZCHNIA TERENÓW POZA TERENAMI WYMIENIONYMI W PKT 3.2 (HA)	ZASTOSOWANE WSKAŹNIKI	SZACUNKOWA ILOŚĆ MIESZKAŃ	SZACUNKOWA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA (CHŁONNOŚĆ TERENU)
TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	662-480=182 <u>182</u>	HIPOTETYCZNA POWIERZCHNIA DZIAŁKI – 2500 M ² WIELKOŚĆ MIESZKANIA – 87,8M ² (OK. 90 M ²) WSKAŹNIK INFRASTRUKTURY – 15%	(POW. TER. POZA TER. WYMIENIONYMI W PKT 3.2. – 15%): POW. DZIAŁKI= ILOŚĆ MIESZKAŃ 1820000 M ² - 15%* = 1820000M ² - 273000 M ² =1547000 M ² 1547000 M ² : 2500M ² =618	ILOŚĆ MIESZKAŃ X POW. UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA = POW. UŻYTKOWA 618X 90 M ² =55620M ²

Źródło: opracowanie własne;

**pomniejszono o 15% terenu zajętego pod infrastrukturę techniczną (drogi, sieci, itp.)*

Przy obliczeniach chłonności dla funkcji mieszkalnej zostały przyjęte następujące wskaźniki:

- szacunkowa wielkość działki: 2500 m²,
- obecna wielkość mieszkania: 87,8 m²,
- wskaźnik infrastruktury: 15%.

Na podstawie obliczeń ustalono, iż szacunkowa całkowita powierzchnia użytkowa dla terenów wyznaczonych w planach do zabudowy mieszkaniowej poza obszarami o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wynosi około 55620 m².

2.8.4. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ Z SUMĄ POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY Z PKT 2.8.2. I 2.8.3.

W celu porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowej zabudowy z 2.8.2. i 2.8.3. należy odjąć od maksymalnego zapotrzebowania na zabudowę wartość wynikającą z zagospodarowania tzw. luk w zabudowie oraz terenów wyznaczonych w planach do zabudowy mieszkaniowej poza obszarami o w pełni wykształczonej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

$$\underline{77220 \text{ m}^2 - 54270 \text{ m}^2 - 55620 \text{ m}^2 = - 32670 \text{ m}^2 \text{ (BILANS UJEMNY)}}$$

Na podstawie powyższych obliczeń wykazano, iż ostateczny bilans dla nowej zabudowy mieszkaniowej jest ujemny, w związku z tym dla nie ma potrzeby wyznaczania nowych terenów mieszkaniowych. Przedstawiony bilans stanowi jeden z wielu sposobów możliwości obliczania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową dla gminy, jednakże przy tak dużych rezerwach terenowych bilans niniejszy zawsze wyjdzie ujemny.

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie ujemnego bilansu stwierdza się, iż przy wyznaczaniu kierunków Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików należy w pełni uwzględnić ustalenia i zasięg terenów inwestycyjnych obowiązujących w aktualnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy.

3. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO –PRZESTRZENNEJ

3.1.1. GŁÓWNE CELE ROZWOJU GMINY SULIKÓW

Głównym kierunkiem i celem gminy Sulików jest zapewnienie dogodnych warunków dla rozwoju gospodarczego, który bezpośrednio przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest aktem kierownictwa wewnętrznego, którego głównym celem jest wskazanie pól rozwojowych dla lokalizacji nowych inwestycji, ochrona dziedzictwa kulturowego oraz ochrona środowiska przyrodniczego. Lokalizacja nowych inwestycji oraz walory kulturowe i przyrodnicze terenu stanowią podstawę rozwoju społeczno - gospodarczego.

Przy realizacji kierunków polityki przestrzennej gminy należy uwzględnić granice i ustalenia dla obszarów funkcjonalnych ustalonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, przyjętym Uchwałą nr XIX/482/2020 sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. i opublikowanym w Dz. Urz. Woj. Doln. Z dnia 30 czerwca 2020 r. poz. 4036, w następującym zakresie:

- granicy przygranicznego obszaru funkcjonalnego (całość gminy w zasięgu obszaru),
- granicy Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego (całość gminy w zasięgu obszaru),
- granicy obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo w zakresie granic obszarów uzupełniających – granic lądowego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym – korytarz ekologiczny GKZ-5A Sudety – Bory Dolnośląskie, zachodni (granica obszaru oznaczona na załączniku nr 3 – kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików).

3.1.2. USTALENIA OGÓLNE DLA CAŁEGO OBSZARU GMINY (WYTYCZNE DO PLANÓW MIEJSCOWYCH)

Wskaźniki i parametry urbanistyczne zawarte w ustaleniach szczegółowych dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych stanowią wartości nieprzekraczalne, które zostaną uściślone na etapie sporządzania planów miejscowych.

Dopuszcza się zachowanie przeznaczenia terenu wskazanego w obowiązujących planach miejscowych lub zachowanie obecnego sposobu użytkowania i zagospodarowania terenu, niezależnie od przeznaczenia oraz od wskaźników i parametrów urbanistycznych ustalonych w niniejszym studium.

Zasięgi poszczególnych jednostek funkcjonalno – przestrzennych są orientacyjne i mogą podlegać korektom do 25 m w ustaleniach planów miejscowych.

Funkcje uzupełniające terenów określone w ustaleniach szczegółowych dla jednostek funkcjonalno – przestrzennych mogą być wyodrębnione jako samodzielne tereny na etapie sporządzania planów miejscowych.

3.1.3. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE DLA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Ustala się następujące jednostki funkcjonalno - przestrzenne wyznaczone na załączniku nr 3 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” liniami rozgraniczającymi, oznaczone symbolami:

MU – obszar centralny - mieszkaniowo-usługowy

- funkcje wiodące:

- zabudowa usługowa,
- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna niskiej intensywności (do 3 kondygnacji nadziemnych),
- zabudowa mieszkaniowa zbiorowa (budynki zamieszkania zbiorowego),
- funkcje uzupełniające:
 - zabudowa mieszkaniowo - usługowa,
 - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
 - działalność rzemieślnicza,
 - nieuciążliwa, drobna działalność produkcyjna, powiązana z funkcją wiodącą,
 - obiekty i urządzenia sportu i rekreacji (w tym place zabaw),
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

ZW – zainwestowanie wiejskie

- funkcje wiodące:
 - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna,
 - zabudowa zagrodowa,
- funkcje uzupełniające:
 - zabudowa letniskowa,
 - zabudowa usługowa,
 - obiekty i urządzenia sportu i rekreacji (w tym place zabaw),
 - działalność rzemieślnicza,
 - nieuciążliwa drobna działalność produkcyjna, powiązana z funkcją wiodącą,
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

U – usługi

- funkcja wiodąca:
 - zabudowa usługowa,
- funkcje uzupełniające:
 - działalność rzemieślnicza,
 - nieuciążliwa, drobna działalność produkcyjna, powiązana z funkcją wiodącą,
 - zabudowa mieszkaniowa zbiorowa (budynki zamieszkania zbiorowego),
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

MUT – usługi turystyczne i/lub zabudowa mieszkaniowa

- funkcja wiodąca:
 - zabudowa usługowa - usługi turystyczne,
 - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- funkcje uzupełniające:
 - zabudowa letniskowa (budynki rekreacji indywidualnej),
 - obiekty i urządzenia sportu i rekreacji,
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,

- drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

US – tereny sportu

- funkcja wiodąca:
 - obiekty i urządzenia sportu i rekreacji (w tym place zabaw),
- funkcje uzupełniające:
 - zabudowa usługowa - usługi turystyczne,
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

AG – aktywność gospodarcza

- funkcje wiodące:
 - zabudowa produkcyjna, składowa i magazynowa,
 - zabudowa usługowa,
- funkcje uzupełniające:
 - działalność rzemieślnicza,
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

PG – eksploatacja złóż naturalnych

- funkcje wiodące:
 - eksploatacja złóż naturalnych,
- funkcje uzupełniające:
 - działalność przeróbcza, składowa i spedycyjna,
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

IE – infrastruktura elektroenergetyczna

- funkcja wiodąca:
 - infrastruktura techniczna - elektroenergetyka.
- funkcje uzupełniające:
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

IW – infrastruktura wodociągowa.

- funkcja wiodąca:
 - infrastruktura techniczna - wodociągi.
- funkcje uzupełniające:
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

IK – tereny infrastruktura - kanalizacja.

- funkcja wiodąca:

- infrastruktura techniczna - kanalizacja.
- funkcje uzupełniające:
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

KK – komunikacja kolejowa

- linie kolejowe wraz z obiektami towarzyszącymi,
- sieci i obiekty infrastruktury technicznej.

R – użytki rolne

- funkcja wiodąca:
 - tereny rolnicze
- funkcje uzupełniające:
 - obiekty i urządzenia sportu i rekreacji (w tym place zabaw) wyłącznie na gruntach nie objętych ochroną,
 - zalesienia,
 - wody powierzchniowe śródlądowe (stawy, oczka wodne itp.),
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe,
 - urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej wraz z przemysłowymi instalacjami służącymi produkcji, magazynowaniu i dystrybuowaniu „zielonego wodoru” oraz przemysłowymi magazynami energii, zgodnie z załącznikiem nr 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.
 - elektrownie wiatrowe o mocy przekraczającej 500 kW, zgodnie z załącznikiem nr 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

WS – wody powierzchniowe śródlądowe

- funkcja wiodąca:
 - wody powierzchniowe śródlądowe (wraz z niezbędnymi urządzeniami i obiektami hydrotechnicznymi),
- funkcje uzupełniające:
 - sieci infrastruktury technicznej,
 - obiekty i urządzenia sportu i rekreacji.

ZL – lasy

- funkcja wiodąca:
 - lasy, zalesienia i dolesienia,
- funkcje uzupełniające:
 - urządzenia turystyczne,
 - parkingi leśne,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej.

ZP – parki

- funkcja wiodąca:
 - zieleń urządzona (park wraz z niezbędnymi obiektami związanymi z obsługą terenów zieleni urządzonej takimi jak obiekty zaplecza sanitarnego, administracyjnego i gospodarczego),

- funkcje uzupełniające:
 - obiekty i urządzenia sportu i rekreacji (w tym place zabaw),
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

ZC – cmentarze

- funkcja wiodąca:
 - cmentarze (wraz z niezbędnymi obiektami związanymi z obsługą terenów cmentarzy takimi jak kaplice cmentarne, domy przedpogrzebowe, kostnice, obiekty zaplecza sanitarnego, administracyjnego i gospodarczego),
- funkcje uzupełniające:
 - zieleń urządzona,
 - sieci i obiekty infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne i wewnętrzne, place manewrowe i miejsca postojowe.

3.1.4. USTALENIA DOTYCZĄCE WSKAŹNIKÓW URBANISTYCZNYCH DLA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

- Powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki budowlanej nie może przekroczyć dla zabudowy:
 - mieszkaniowej jednorodzinnej - 30%,
 - mieszkaniowo-usługowej, wielorodzinnej - 50%,
 - zabudowy letniskowej (rekreacji indywidualnej) - 25%,
 - dla pozostałych funkcji do ustalenia w planie miejscowym;
- intensywność zabudowy nie może przekraczać dla działki budowlanej:
 - mieszkaniowej jednorodzinnej - 0,60,
 - mieszkaniowo-usługowej, wielorodzinnej - 1,30,
 - zabudowy letniskowej (rekreacji indywidualnej) - 0,50,
 - dla pozostałych funkcji do ustalenia w planie miejscowym;
- powierzchnia biologicznie czynna nie może być mniejsza niż:
 - 40% powierzchni działki budowlanej przeznaczonej pod funkcje mieszkaniowe jednorodzinne i letniskowe (rekreacji indywidualnej),
 - 20% powierzchni działki budowlanej przeznaczonej pod funkcje mieszkaniowo-usługowe, oświaty, sportu i rekreacji
 - dla pozostałych funkcji do ustalenia w planie miejscowym;
- maksymalna wysokość zabudowy nie może przekraczać 12 m, przy czym dla:
 - budynków gospodarczych i garaży wolnostojących nie związanych z produkcją rolniczą nie może przekraczać 6 m,
 - zabudowy na terenach aktywności gospodarczej nie może przekroczyć 20 m, chyba że z przyczyn technologicznych niezbędna jest większa wysokość to należy ją ustalić w planie miejscowym,
 - dla obiektów łączności, zabudowy sakralnej oraz związanej z bezpieczeństwem maksymalną wysokość zabudowy należy ustalić w planie miejscowym.

3.2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW ORAZ OCHRONY PRZYRODY

Ochronę środowiska i jego zasobów należy realizować poprzez następujące podstawowe działania kierunkowe:

- uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarza ekologicznego ustalonego w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, przyjętym Uchwałą nr XIX/482/2020 sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. i opublikowanym w Dz. Urz. Woj. Doln. Z dnia 30 czerwca 2020 r. poz. 4036, w następującym zakresie: granicy obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo w zakresie granic obszarów uzupełniających – granicy lądowego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym – korytarz ekologiczny GKZ-5A Sudety – Bory Dolnośląskie, zachodni ,
- prowadzenie polityki proekologicznej (poprzez racjonalne równoważenie potrzeb gospodarczych, społecznych i ekologicznych),
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- ochronę ekosystemów leśnych, wodnych, oraz łąkowych,
- ochronę terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych, poprzez wyłączenie ich z intensywnego zagospodarowania, a w szczególności z zabudowy kubaturowej,
- zakładanie oraz uzupełnienie zadrzewień oraz pasów zieleni ochronnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych, terenów rekreacyjnych oraz terenów przestrzeni publicznej,
- uporządkowanie gospodarki wodnej (uporządkowanie głównych cieków wodnych oraz rowów melioracyjnych, zwiększenie retencjonowania wód opadowych),
- ograniczanie odpływu wód opadowych i roztopowych (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencyjne),
- lokalizowanie w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, w lokalnych obniżeniach, zbiorników małej retencji,
- stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowolniających spływ wody w cieku (zakola, meandry),
- utrzymaniu w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych,
- odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,
- ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego (retencja skokowa) poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% na zalesianie,
- prowadzenie odpowiedniej polityki dotyczącej gospodarki wodno-ściekowej,
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom poprzez odpowiednią politykę gospodarowania odpadami komunalnymi oraz stosowanie proekologicznych źródeł ciepłych,
- wdrażanie proekologicznych kierunków produkcji rolniczej, propagowanie prawidłowych technik zasilania gleb oraz ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin,
- przeciwdziałanie przed degradacją i erozją gleb, w tym utrzymanie oraz tworzenie nowych zbiorowisk zieleni śródpolnej,
- zminimalizowanie uciążliwości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej poprzez wprowadzanie nowoczesnych technologii w procesach produkcyjnych oraz urządzeń zabezpieczających na terenach przeznaczonych dla skoncentrowanej działalności gospodarczej,
- podczyszczanie i neutralizowanie zanieczyszczeń węglowodorów ropopochodnych i innych substancji chemicznych w wodach opadowych i roztopowych, jeśli takie występują na utwardzonych terenach przed ich wprowadzeniem do odbiornika,
- prowadzenie edukacji ekologicznej.

Ochronę przyrody należy realizować poprzez następujące podstawowe działania kierunkowe:

- przy opracowaniu planów miejscowych należy respektować ustalenia zawarte w przepisach odrębnych dotyczących obszarów oraz obiektów podlegających ochronie,

- rewaloryzację zabytkowych założeń parkowych, parków podworskich, alei oraz zabytkowych cmentarzy,
- uwzględnienie zagadnień dotyczących ochrony przyrody w dokumentach planistycznych gminy,
- prowadzenie edukacji ekologicznej.

3.3. KIERUNKI OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Ochronę dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej należy realizować poprzez następujące podstawowe działania kierunkowe:

- w ramach waloryzacji środowiska kulturowego gminy Sulików zaleca się sporządzenie studium wartości kulturowych,
- w ramach uporządkowania zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej należy stale aktualizować gminną ewidencję zabytków,
- ochrona obiektów i obszarów ujętych w ewidencji i rejestrze zabytków wymienionych w wykazie zabytków nieruchomych poprzez ich rewaloryzację, konserwację oraz adaptację do współczesnych potrzeb,
- na mocy ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (ustalając stosowne ograniczenia, zakazy i nakazy) należy objąć ochroną: zabytkowe obiekty ujęte w ewidencji zabytków, zabytkowe układy ruralistyczne i urbanistyczne, parki, cmentarze, stanowiska archeologiczne oraz pozostałe obiekty o wysokich walorach kulturowych,
- w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się w zależności od potrzeb wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej obejmujących obszary, na których obowiązują stosowne ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tych obszarach zabytków,
- przekształcanie i rewaloryzacja obiektów oraz obszarów dysharmonizujących istniejący krajobraz kulturowy,
- dostosowanie nowej zabudowy do istniejącego krajobrazu kulturowego,
- promocja oraz popularyzacja obiektów zabytkowych oraz miejsc i zagadnień związanych z ważnymi wydarzeniami historycznymi lub działalnością wybitnych osobistości lub instytucji.

3.4. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

3.4.1. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Ustala się zakaz zabudowy (zakaz zabudowy dotyczy również sytuowania zabudowy zagrodowej oraz zabudowy związanej z produkcją rolną) na jednostkach funkcjonalno – przestrzennych, oznaczonych symbolami **R** – tereny rolnicze, wyznaczonych na załączniku nr 3 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Zakaz zabudowy nie dotyczy sytuowania dróg, infrastruktury technicznej (sieci i urządzeń infrastruktury technicznej) oraz urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na obszarze rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w tym o mocy przekraczającej 500 kW , wraz z przemysłowymi instalacjami służącymi produkcji, magazynowaniu i dystrybuowaniu „zielonego wodoru” oraz przemysłowymi magazynami energii, zgodnie z załącznikiem nr 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Jako główne kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się:

- wdrażanie proekologicznych kierunków produkcji rolniczej, propagowanie prawidłowych technik zasilania gleb oraz ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin,
- przeciwdziałanie przed degradacją i erozją gleb, w tym utrzymanie oraz tworzenie pasów zieleni śródpolnej,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej poprzez uporządkowanie oraz budowę urządzeń melioracyjnych (zwiększenie retencji wód),
- utrzymanie oraz tworzenie śródpolnych oczek wodnych.

3.4.2. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Jako główne kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej ustala się:

- utrzymanie funkcji ochronnej lasów w szczególności w kategoriach glebochronnych oraz wodochronnych,
- powiększanie obszarów leśnych poprzez dolesienia na wylesionych gruntach leśnych oraz zalesienia na gruntach rolnych o niskiej przydatności rolniczej,
- udostępnianie obszarów leśnych do celów turystycznych, poprzez realizację szlaków oraz urządzeń turystycznych, zgodnie z przepisami ustawy o lasach,
- prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Szczegółowe wytyczne prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej określają zapisy planu urządzenia lasu (na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa) z uwzględnieniem:

- zachowania lasów i ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody,
- racjonalnej gospodarki w zakresie pozyskiwania drewna i odbudowy drzewostanów.

3.5. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACJI

KOMUNIKACJA DROGOWA

Przewiduje się sukcesywną poprawę jakości oraz stanu technicznego dróg, w zakresie nawierzchni, nośności oraz poprawy parametrów takich jak szerokości jezdni oraz wyposażenie w urządzenia obsługi ruchu drogowego oraz ścieżki rowerowe.

Modernizacja istniejących dróg publicznych będzie miała na celu uzyskanie parametrów zgodnych z przepisami odrębnymi.

Dopuszcza się zmianę klas technicznych dróg i ulic oraz sytuowanie nowych dróg publicznych i wewnętrznych.

Projektowane drogi wewnętrzne lokalizowane na terenach przewidzianych pod zabudowę powinny posiadać szerokość minimum 5 m w liniach rozgraniczających.

W uzasadnionych przypadkach wynikających z istniejącego ukształtowania lub zagospodarowania terenu dopuszcza się zmniejszenie szerokości projektowanych dróg wewnętrznych.

W zakresie komunikacji rowerowej zaleca się realizację połączeń rowerowych poszczególnych miejscowości na obszarze gminy. Połączenia te mogą przebiegać wzdłuż dróg ruchu samochodowego lub być ich częścią.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Na obszarze gminy zlokalizowane są następujące linie kolejowe:

- nr 274 relacji Wrocław Świebodzki - Zgorzelec;
- nr 290 relacji Mikułowa - Granica Państwa (Krzewina Zgorzelecka);

- nr 344 relacji Wilka - Zawidów;
- nr 779 relacji Studniska - Las;
- nr 780 relacji Wilka 2 - Wilka 1.

Przewiduje się sukcesywną modernizację oraz poprawę jakości oraz stanu technicznego linii kolejowych. Modernizacja istniejących linii kolejowych będzie miała na celu uzyskanie parametrów zgodnych z aktualnymi przepisami odrębnymi.

Zadaniem realizowanym w zakresie realizacji ponadlokalnych celów publicznych z zakresu kolejnictwa jest rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra – Zgorzelec wraz z łącznicą kolejową linia nr 778 etap I.

Ponadto dopuszcza się przebudowę, rozbudowę oraz odbudowę budynków i budowli służących do prowadzenia ruchu kolejowego.

3.6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

ZAOPATRZENIE W WODĘ

Jako główny kierunek rozwoju sieci wodociągowej uznaje się sukcesywną rozbudowę i modernizację istniejącej sieci wodociągowej i docelowe zwodociągowanie całego obszaru gminy.

W przypadku braku technicznych możliwości przyłączenia do gminnej sieci wodociągowej dopuszcza się realizację i użytkowanie indywidualnych ujęć wody.

ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Sieć kanalizacyjna została zrealizowana w miejscowościach Mała Wieś Dolna, Sulików, Mikułowa, Studniska Dolne i Studniska Górne. Pozostałe miejscowości nie posiadają sieci kanalizacyjnej.

Jako główny kierunek rozwoju sieci kanalizacyjnej uznaje się sukcesywną rozbudowę i modernizację istniejącej sieci kanalizacyjnej oraz docelowe skanalizowanie całego obszaru gminy.

W przypadku braku technicznych możliwości przyłączenia do gminnej sieci kanalizacyjnej dopuszcza się odprowadzanie ścieków bytowych do indywidualnych zbiorników bezodpływowych lub do indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków. Realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków możliwa jest poza granicami obszaru szczególnego zagrożenia powodzią.

Zakazuje się stosowania rozwiązań odwodnieniowych obiektów w sąsiedztwie linii kolejowych związanych z odprowadzaniem wód opadowych na tereny kolejowe i korzystania z kolejowych urządzeń odwadniających.

ELEKTROENERGETYKA

Podstawową dystrybucyjną sieć elektroenergetyczną na terenie gminy Sulików stanowią napowietrzne sieci:

- wysokiego napięcia 110 kV,
- średniego napięcia 20 kV,
- sieci niskiego napięcia 0,4 kV,

oraz stacje transformatorowo - rozdzielcze 20 kV/ 0,4 kV.

Jako główne kierunki rozwoju elektroenergetyki dystrybucyjnej uznaje się:

- sukcesywną rozbudowę i modernizację istniejących sieci elektroenergetycznych oraz stacji transformatorowo – rozdzielczych;
- pozyskiwanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.

W zakresie elektroenergetycznej sieci przesyłowej ustala się eksploatację i modernizację istniejącej linii elektroenergetycznych:

- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 400 kV relacji Mikułowa – blok 10,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 220 kV relacji Mikułowa – blok 9 i 8,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 220 kV relacji Mikułowa – blok 7 i 6,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 220 kV relacji Mikułowa – blok 5 i 4,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 220 kV relacji Mikułowa – blok 3 i 2,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 400 kV relacji Mikułowa – Hagenwerder,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 400 kV relacji Mikułowa – Czarna,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 2x220 kV relacji Mikułowa – Świebodzice,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 220 kV relacji Mikułowa – Leśniów,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 220 kV relacji Mikułowa – Cieplice,
- elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 2x220 kV relacji Mikułowa – Polkowice.

Jako główne kierunki rozwoju elektroenergetyki dystrybucyjnej uznaje się budowę dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym.

Dla rozwoju energetyki solarnej / zielonego wodoru wyznaczono obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej wraz z przemysłowymi instalacjami służącymi produkcji, magazynowaniu i dystrybuowaniu „zielonego wodoru” oraz przemysłowymi magazynami energii, zgodnie z załącznikiem nr 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Dla rozwoju energetyki wiatrowej wyznaczono 3 istniejące elektrownie wiatrowe zrealizowane w ramach Parku Wiatrowego Koźmin.

SIEĆ GAZOWA

Na obszarze gminy Sulików nie występują dystrybucyjne i przesyłowe sieci gazowe.

Jako główny kierunek rozwoju sieci gazowej uznaje się gazyfikację gminy nie ograniczając możliwości zaopatrzenia w gaz z indywidualnych zbiorników gazu.

Mając na uwadze powyższe należy umożliwić sytuowanie urządzeń (stacji redukcyjno pomiarowych) oraz sieci gazowych.

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy odbywa się z lokalnych, indywidualnych źródeł ciepła. Przewiduje się utrzymanie istniejącego indywidualnego systemu zaopatrzenia w ciepło.

Jako główne kierunki gospodarki cieplnej uznaje się:

- modernizację i wymianę urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- pozyskiwanie energii cieplnej ze źródeł odnawialnych,
- modernizację uciążliwych lokalnych kotłowni poprzez zamianę nośnika energii na paliwo nie powodujące zanieczyszczeń powietrza.

Przy realizacji kierunków polityki przestrzennej gminy z zakresu zaopatrzenia w ciepło należy uwzględnić przepisy uchwały nr XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. U. Województwa Dolnośląskiego z 2017 r., poz. 5155) w zakresie ustaleń dotyczących instalacji, w których następować będzie spalanie paliw, a których eksploatacja nie wymaga pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza od dnia 1 lipca 2018 r..

TELEKOMUNIKACJA

Rozbudowa i modernizacja telekomunikacyjnych sieci przewodowych i bezprzewodowych będzie realizowana na podstawie programów budowy i rozwoju sieci telekomunikacyjnych sporządzanych i realizowanych przez zainteresowanych operatorów sieci, odpowiednio do zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne na obszarze gminy.

Mając na uwadze powyższe należy umożliwić sytuowanie urządzeń oraz sieci telekomunikacyjnych przewodowych jak i bezprzewodowych, w szczególności sieci szerokopasmowych wykorzystujących szerokie pasma częstotliwości.

GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami na terenie gminy prowadzona jest w oparciu o przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021r., poz. 888).

Odpady z terenu gminy Sulików trafiają do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubaniu. Na terenie gminy zlokalizowane było składowisko odpadów, jednakże zostało ono zamknięte, a w 2014 roku zrehabilitowane w ramach projektu „Rekultywacja Dolnośląskich Składowisk Komunalnych”.

Jako główne kierunki gospodarki odpadami uznaje się:

- objęcie zbiórką wszystkich odpadów,
- skuteczne wdrożenie i utrzymanie selektywnej gospodarki odpadami,
- likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów,
 - odzysk i recykling surowców wtórnych.

3.7. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na podstawie map zagrożenia powodziowego wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią Q1% i Q10% dla cieków wodnych:

- Witka (w rejonie jeziora Wilka/ zb. Niedów),
- Czerwona Woda (do km 8,000 rzeki).

Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w całej strefie Q1% i w strefie Q10%, gdzie głębokości zalewu są powyżej 0,5 m, obowiązuje zakaz zabudowy, przy czym nie dotyczy od budowli przeciwpowodziowych, urządzeń wodnych i obiektów związanych z gospodarką wodną (tj. obiektów hydrotechnicznych, hydroenergetycznych, itp.).

Na obszarze gminy nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

3.8. OBIEKTY LUB OBSZARY DLA, KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU FILAR OCHRONNY

Na obszarze gminy nie występują obszary, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny.

3.9. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREFY OCHRONNE

Na obszarze gminy nie występują pomniki zagłady oraz ich strefy ochronne.

3.10. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Obszarami wymagającymi przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji są tereny powierzchniowej eksploatacji złóż, dla których po zakończeniu wydobywania należy przeprowadzić rekultywację zgodnie z wyznaczonymi dla nich kierunkami rekultywacji.

Ponad to nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń lub rehabilitacji.

3.11. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Tereny zamknięte ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa określane są na podstawie przepisów art. 4 ust. 2a ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1990).

Wykaz numerów działek terenów zamkniętych ustalonych Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych z podziałem na poszczególne obręby geodezyjne:

- Mikułowa, działka nr 14,
- Studniska Dolne, działka nr 231,
- Sulików, działka nr 54/4,
- Wilka, działka nr 102/3,
- Wrociszów Dolny, działki nr 274, 285, 300.

3.12. OBSZARY ROZMIESZCZENIA URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII W TYM O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 500 KW

• Energetyka solarna: energetyka słoneczna / zielony wodór:

Wyznaczono obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, z wykorzystaniem energii słonecznej wraz z przemysłowymi instalacjami służącymi produkcji, magazynowaniu i dystrybuowaniu „zielonego wodoru” oraz przemysłowymi magazynami energii. Granice tych obszarów są tożsame z granicami stref ochronnych tych urządzeń związanych z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Obszary te zostały wyznaczone zgodnie z załącznikiem nr 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Na wyżej wymienionych obszarach dopuszcza się sytuowanie: zespołów ogniw fotowoltaicznych, przemysłowych instalacji służących produkcji, magazynowaniu i dystrybuowaniu „zielonego wodoru” oraz przemysłowych magazynów energii, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.

• Energetyka wiatrowa:

Wyznaczono 3 istniejące elektrownie wiatrowe zlokalizowane w obrębie Mała Wieś Dolna, zrealizowane w ramach parku wiatrowego Koźmin.

Ponadto wyznaczono granicę strefy, w której występują ograniczenia w lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w związku z istniejącą farmą wiatrową. Zasięg strefy w której występują ograniczenia w lokalizacji zabudowy mieszkaniowej może ulec zmianie na podstawie zmian przepisów dotyczących inwestycji w zakresie elektrowni wiatrowych bądź innych przepisów odrębnych.

3.13. OBSZARY WSKAZANE DO OPRACOWANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na podstawie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 741 ze zm.) w celu oceny aktualności studium i planów

miejscowych Wójt dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium.

Wieloletni program sporządzania planów miejscowych, jest opracowany na podstawie wyników ww. oceny aktualności. Obecnie pokrycie planem miejscowym na obszarze gminy Sulików wynosi 100%.

W wyniku analizy obowiązujących planów miejscowych dokonano podziału planów miejscowych na dwie grupy:

- plany miejscowe opracowane trybie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (14 planów);
- plany miejscowe opracowane w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (7 planów).

Wyżej wymienione plany miejscowe zachowują swoją aktualność pod względem funkcjonalno - przestrzennym i są zgodne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików.

Za główny mankament obowiązujących planów miejscowych należy uznać nie spełnianie wymogów art. 15 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określających obligatoryjny zakres ustaleń planu miejscowego, w kontekście jednoznacznej interpretacji ustaleń planów miejscowych na etapie kupna / sprzedaży nieruchomości oraz uzyskiwania pozwolenia na budowę.

W oparciu o przeprowadzoną analizę obowiązujących planów miejscowych należy stwierdzić, iż podstawowym celem powinna być sukcesywna aktualizacja planów miejscowych sporządzonych na mocy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Pozwoli to na racjonalną realizację polityki przestrzennej gminy określoną w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Sulików.

3.14. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

3.15. OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 m²

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

3.16. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Obszary przestrzeni publicznej są to obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary funkcjonalne:

- parków,
- sportu,
- cmentarzy.

Na załączniku nr 3 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” wyznaczono główne obszary przestrzeni publicznej w granicach jednostek funkcjonalno – przestrzennych oznaczonych symbolami **ZP** – parki, **US** – sportu oraz **ZC** – cmentarze.

3.17. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH I LOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z ustaleniami „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” na terenie gminy zostały wyznaczone następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

Inwestycje o znaczeniu krajowym:

- K155 (inwestycja celu publicznego ustalona w dokumentach krajowych) budowa linii 400 kV Mikułowa - Czarna wraz z rozbudową/modernizacją stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.),
- K156 (inwestycja celu publicznego ustalona w dokumentach krajowych) budowa dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.),
- KW4 (inwestycja celu publicznego ustalona w dokumentach krajowych i wojewódzkich) rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra - Zgorzelec wraz z łącznicą kolejową linia nr 778 Etap I.

Inwestycje o znaczeniu wojewódzkim:

- „Remont linii nr 274 Wrocław Świebodzki – Zgorzelec na odcinku Jelenia Góra – Zgorzelec wraz z elektryfikacją na odcinku Lubań Śl. – Zgorzelec” – Lista projektów kolejowych ujętych w Planie inwestycji transportowych o znaczeniu regionalnym w województwie dolnośląskim realizowanych ze środków EFRR 2014 – 2020 (Uchwała nr 4709/V/17 z Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2017 r.),
- „Rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra – Zgorzelec wraz z łącznicą kolejową linia nr 778 Etap I” – lista projektów RPO objętych Krajowym Programem Kolejowym do 2023 roku (Uchwała Nr 144/2016 Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2016r.),
- „Budowa linii 400 kV Mikułowa – Czarna wraz z rozbudową/ modernizacją stacji w tym ciągu liniowym (PSE S. A.)” – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 22 maja 2014 r., Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji z zakresu sieci przesyłowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 404 ze zm.),
- „Budowa dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym (PSE S. A.)” – Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji z zakresu sieci przesyłowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 404 ze zm.), Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta uchwałą rady Ministrów nr 239 z dnia 13 grudnia 2011r.

Do najważniejszych zadań służących realizacji lokalnych celów publicznych na terenie gminy należą:

- modernizacja oraz budowa dróg gminnych, ciągów pieszych i ścieżek rowerowych,
- budowa i utrzymanie obiektów i urządzeń transportu publicznego,
- uporządkowanie gospodarki wodnej (uporządkowanie głównych cieków wodnych oraz rowów melioracyjnych, zwiększenie retencjonowania wód opadowych),
- budowa oraz rozbudowa sieci i urządzeń infrastruktury technicznej (wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych i elektroenergetycznych),
- ochrona zabytków określonych w gminnej ewidencji zabytków,
- budowa i utrzymanie obiektów edukacji oraz opieki zdrowotnej,
- budowa i utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych,
- budowa i utrzymanie cmentarzy.

4. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Głównym kierunkiem i celem strategicznym rozwoju gminy jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wskazanie pól rozwojowych dla lokalizacji nowych inwestycji, ochrona dziedzictwa kulturowego oraz ochrona środowiska.

W wyniku analizy uwarunkowań przyrodniczych i antropogenicznych ustalono podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz podzielono obszar gminy strefy funkcjonalno – przestrzenne charakteryzujące się różnym sposobem zagospodarowania i uwarunkowaniami terenu oraz innymi funkcjami wiodącymi, dla których ustalono funkcje wiodące terenu oraz podstawowe parametry i wskaźniki urbanistyczne:

- **MU** – obszar centralny mieszkaniowo - usługowy,
- **ZW** – zainwestowanie wiejskie,
- **U** – usługi,
- **MUT** – usługi turystyczne i/lub zabudowa mieszkaniowa,
- **US** – usługi sportu,
- **AG** – aktywność gospodarcza,
- **PG** – eksploatacja złóż naturalnych,
- **IE** – infrastruktura elektroenergetyczna,
- **IW** – infrastruktura wodociągowa,
- **IK** – infrastruktura kanalizacyjna,
- **KK** – komunikacja kolejowa,
- **R** – użytki rolne,
- **W** – wody powierzchniowe śródlądowe,
- **ZL** – lasy,
- **ZP** – parki,
- **ZC** – cmentarze.

W ramach kierunków zagospodarowania przestrzennego ustalono główne cele polityki przestrzennej dotyczące:

- ochrony środowiska i jego zasobów oraz ochrony przyrody,
- ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków,
- kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- systemu komunikacji,
- energetyki odnawialnej wiatrowej i fotowoltaicznej, produkcji „zielonego wodoru” oraz przemysłowego magazynowania energii.
- infrastruktury technicznej.

Ponadto na obszarze gminy wyznacza się:

- obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, produkcji „zielonego wodoru” oraz przemysłowego magazynowania energii, granice tych obszarów są tożsame z granicami ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniem znaczącego oddziaływania tych urządzeń na środowisko,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- tereny zamknięte oraz ich strefy ochronne.

Na terenie gminy nie wyznacza się:

- obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.
- obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
- obszarów osuwania się mas ziemnych,
- obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji,
- pomników zagłady oraz ich stref ochronnych.

5. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Wprowadzenie nowych zadań do Studium umożliwi sporządzenie zmian obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z obligatoryjnym zakresem planu miejscowego określonym przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wyznaczone kierunki rozwoju przestrzennego Gminy stanowią kontynuację polityki przestrzennej określonej w dotychczasowym studium. Aktualizacja ma przede wszystkim charakter regulacyjny dostosowujący studium, do wymogów obecnej sytuacji prawnej

W studium uwzględniono przede wszystkim obowiązujące plany miejscowe oraz inne dokumenty o charakterze planistycznym.

Zawarte w dokumencie kierunki zagospodarowania przestrzennego umożliwią rozwój gminy przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Przyjęte rozwiązania planistyczne uwzględniają racjonalną aktualizację obowiązujących planów miejscowych.

¹ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002r.;

² Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla parku wiatrowego Sulików (obręb geodezyjny: Sulików, Mikułowa, Studniska Dolne, Studniska Górne, Wrociszów Dolny), Wrociszów Górny, Mała Wieś Górna), Warszawa 2013;

³ EKO – TEAM Sebastian Kulikowski ,Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024;

⁴ EKO – TEAM Sebastian Kulikowski ,Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024;

⁵ EKO – TEAM Sebastian Kulikowski ,Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024;

⁶ EKO – TEAM Sebastian Kulikowski ,Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024;

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulików przyjęte uchwałą nr XXI/136/2000 rady gminy Sulików z dnia 27 maja 2000 r., zmienione uchwałą nr XX/151/08 Rady Gminy Sulików z dnia 25 czerwca 2008r.;

⁸ Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych, Plan urządzeniowo – rolny gminy Sulików, 2006r.;

⁹ Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych, Plan urządzeniowo – rolny gminy Sulików, 2006r.;

¹⁰ Strategii Rozwoju Gminy Sulików na lata 2015-2025, Sulików 2015r.;

¹¹ Raport o stanie Gminy Sulików, Sulików 2020 r.

¹² Strategii Rozwoju Gminy Sulików na lata 2015-2025, Sulików 2015r.;

¹³ Raport o stanie Gminy Sulików, Sulików 2020 r.

¹⁴ Raport o stanie Gminy Sulików, Sulików 2020 r.